ރައްޔިތުންގެ މަޖިލިސް

ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ކޮމިޓީ ޔައުމިއްޔާ

ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ 4 ވަނަ ބައްދަލުވުން

30 އޭޕްރިލް 2025

ބައްދަލުވުން ބޭއްވުނު ތަން: ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހުގެ ޖީ އިމާރާތް (ކޮމިޓީރޫމް ނަންބަރު 11)

ފެށުނު ގަޑި: 11:00

{ރިޔާސަތުގައި އިންނެވި ކޮމިޓީގެ މެމްބަރު؛ ތުޅުސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިބްރާހިމް ނަސީމް}

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

بسم الله الرحمن الرحيم ގަވާއިދު ކޮމިޓީގެ ހަތަރު ވަނަ ބައްދަލުވުން ފެށުނީ. މި ވަގުތު ބައްދަލުވުމަށް ހާޒިރުވެވަޑައިގެން މި ތިއްބެވި ހުރާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް ނައީމް، ހުޅުދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަބްދުއްސަލާމް މުޙައްމަދު. ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް، އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަޙްމަދު ނަސީމް، ކުޅުދުއްފުށީ އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ދާއޫދު، މަނަދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ޙުސައިން މުބާރިޒް އަދި ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އައްބާސް، އަދި އިސްދޫ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އިސްމާއީލް ޝަފީޤު. އަޖެންޑާގައި މިއަދު އެޖެންޑާގައި މި އޮތީ ގާނޫނު ނަންބަރު 6/2024 (ކާބޯތަކެތީގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ ގާނޫނު)ގެ ދަށުން އެކުލަވައިލާފައިވާ ގަވާއިދު ނަންބަރު 2025/R-26 (ކާބޯތަކެތި އިސްތިރާދުކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދު)އާ ގުޅޭގޮތުން ހުށަހަޅާ ބައެއް ކަންބޮޑުވުންތައް ފާހަގަކޮށް ހުށަހަޅާފައިވާ މައްސަލައަކާ ގުޅިގެން މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް އޮތޯރިޓީގެ ކަމާ ބެހޭ ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކުރާ ކުރެއްވުން. މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް އޮތޯރިޓީގެ ފަރާތުން މި ބައްދަލުވުމުގައި ބައިވެރިވެވަޑައިގެންނެވީ، ޑެޕިއުޓީ މިނިސްޓަރ އަލްއުސްތާޛު އިސްމާއީލް ޢާރިފް، ޑެޕިއުޓީ ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ސަމީނާ މޫސާ، ފުޑް ކޮންޓްރޯލް އެސިސްޓަންޓް ޑިރެކްޓަރ ޖެނެރަލް ފާތިމަތު ރަޝީދާ. މަރުޙަބާ އެންމެ ބޭފުޅުންނަށް އިނގޭތޯ. އަޖެންޑާގައި މިއަދު މި ބޭފުޅުންނާ ބައްދަލުކުރުމަށް މި ނިންމީ އަޖެންޑާކުރެވުނު ޕިޓިޝަނާ ސަބަބުން، އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަކު ކޮމިޓީއަށް ހުށަހެޅުއްވި މި ގަވާއިދާ ބެހޭ ޝަކުވާ. ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވަރަށް ބޮޑު ކަންބޮޑުވުންތަކެއް ވަރަށް ގިނަ ސުވާލުތަކެއް އެބަ ހުރި. ދެން އެހެންނަމަ، އަޅުގަނޑު މި މައްސަލަ ހުށަހެޅި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރަށް ފުރުޞަތު ދެއްވާނަން ދެން ސުވާލުތައް ކޮށްލުމަށް. ދެން ވަރަށް ގިނަ އަދަދެއްގެ ސުވާލު، ތިޔަފަރާތުން އެހެރަފަރާތުން ސުވާލު ހުރިހާ އެކި މި ބޭފުޅުން ނޯޓިފިކޭޝަން ފައްޓައިދޭ ސުވާލުތައް ރެގިއުލޭޝަން ޚިޔާލުން އާ ސުވާލުތައް މި ބޭފުޅުންނަށް ދެވިދާނެ. ދެން ރިޕޯޓުގައި އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އާ ސުވާލުތައް ކޮށްލެއްވުމުން ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަމަޖެހިފައިވާ އުސޫލުން. އަދި އެއަށްފަހު އަޅުގަނޑު ފުރުޞަތު ދެއްވާނަން އިއްޒަތްތެރި އެހެން މެންބަރުންނަށް ވެސް ސުވާލުތައް ކުރުމަށް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އިއްޒަތްތެރި އެހެން އަޅުގަނޑު މެންބަރަކު އިމްޕްލިމެންޓްކުރުމާ ގުޅޭ އަޅުގަނޑު ހުށަހެޅި ފުރުޞަތު މި މައްސަލަ ހުށަހެޅުއްވި ފަރާތަށް، ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމަށް އަރުވަން.

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މަރުޙަބާ ޕީ.ޖީ.އޯގެ ބޭފުޅުން. މި ކޮމިޓީގައި އިސްލާޙުކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދު ތި ބޭފުޅުން ގެޒެޓުކުރައްވާފައި މި ވަނީ ފެބްރުއަރީ 20 ގައި. ދެން އޭގެ ފަހުން ވަރަށް ގިނަ ކޮންސަރންސް އަޅުގަނޑަށް އައިމަ އަޅުގަނޑު ހުށަހަޅާ މި އުސޫލަކީ ނޯޓްކޮށްލާފައި. މިގެ މުޤައްރިރު އަ ވިދާޅުވިގޮތަށް ކަންތައް ކޮށްދެވިފައިވާ ވަރަށް ހައްދުފެ. މި ކަމާ ގުޅިގެން ފުރަތަމަ ސުވާލަކަށް އަޅުގަނޑު މި ކުރަނީ، އިސްލާޙުތަކަކަށް ފިޔަވަޅު ނެގުމުގެ ބޭނުމަކީ ކޮބައިތޯ؟ ދެވަނައަށް މި ގަވާއިދު އުފެއްދުމުގެ ކުރިން އެއްވެސް ކޮންސަލްޓޭޝަނެއް ކުރެވިފައިވޭތޯ މި ސްޓޭކްހޯލްޑަރުންނާ އެކީގައި، މި އޮފީހުގެ ވެރިން ބޭފުޅުންނާ އެކީގައި، ކޮމިޓީގައި ވިޔަފާރި ކުރައްވާ ބޭފުޅުންނާ އެކީގައި؟ 3- މި ގަވާއިދުގައި ތަންފީޒުކުރުމުގެ ކުރިން ކުދި އަދި ދެމިހުރުމުގެ ވިޔަފާރިތަކާ އެކު އެއްވެސް މަޝްވަރާއެއް ކުރެއްވިންތޯ؟ 4- ގަވާއިދު ތަންފީޒުކުރުމުގެ ކުރިން ގްރޭސް ޕީރިއަޑެއް ނުދީ ހިއްވެގެންތޯ؟ އެއީ ވަރަށް ކުއްލިގޮތަކަށް އައި ގަވާއިދެއްގެ މިހެން ތައާރުފްވާން ވަގުތު ބޭނުންނުވާނެތީ، ފަހުން ދެއްވާފައި ނެތްކަން ފާހަގަކުރެވޭ. 5- އެމް.އޯ.ޖީ.އާ ގެ މެނޭޖްބިލިޓީ ކޮމިޓީގައި ތަރުޖަމާކުރުން ކަމުން، މި މެނޭޖް ފުރިހަމަ ކުރުމަށް ޕީ އެއްކުރުމުގެ އެހީތެރިކަން ކަމެއްކަން ތަފްސީލްކުރަން ކިޔައިދެއްވާތޯ. 6- ގައިޑްލައިންތަކެއް ނެރުމުގެ ބަދަލުގައި އިސްލާޙުތަކަށް އެޑްރެސްކޮށް ފީރަސްކުރެއްވި ތަންފީޒު ކުރަންވީ ކިއްވެގެންތޯ؟ 7- މި ޤަވާއިދަށް ބައިނަލްއަޤުވާމީ މުޢާހަދާތަކާއި ކުރަންޖެހޭ ނޫންތަކާ ދިމާވާ ކަންތައްތަކެއް ހުރިތޯ ވިޔަފާރިތަކަށް ނުފޫޒު އަސަރުތަކާއި ކޮންފޯމް ވެސް، ކުރި ވިޔަފާރިތަކުގެ ބަޔާންކުރަން ކަމަކަށް ކުރާވަރު ހިނގައިދާނޭތޯ؟ 8- މި ގަވާއިދުގެ ބޭނުމާ އެއްޗެހި ދޫގެ އިސްލާޙުތަކުން ދުރުކުރާ، އެކަމަކު ރަނގަޅުކަމެއް ކަމުގެ ކަމަކަށް ފާހަގަވެ ކުރުން ފުރަތަ ސަބްޖެކްޓްވާ ކަންތައްތަކާ ހުރި އިރު، މިއީ ކޮބައިތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅުންހުރި ކަމެއް ކަމަށް ބުނާނެ ހިނގައިދާނޭތޯ؟ 9- އިސްލާޙަކަށް ހުށަހެޅުން ދެން ނުކުމުގައި ޕީ ނަމޫނާއެއް ނިމިގެން ގަވާއިދާއި މުދަލާއި ކޮމްޕްލައިންސް އެމް.އޯ.ޖީ.އާއަށް ހުށަހެޅުން ލިބޭނެ ކޮންކަހަލަ ރަނގަޅުތޯ؟ 10- މި ގަވާއިދު ޝާއިޢުކުރުމުގެ ކުރިން ދިރާސާގެ އެހެން ގުޅުންތަކާއި ބެލުމެ ޕްރޮކިއުމަންޓްގެ ވާހަކަ މި ދެކެވޭ، މިހެން ކުރާ ގޮތް ގުޅޭ ދިވެހިރާއްޖެއަށް ހާމަކުރުމެއް އެކަށީގެން ކުރެއްވި ދެކޮޅަށް ޖަވާބު އެއްވެސް ދިރާސާއެއް ކުރެވުނުތޯ؟ ދިރާސާއެއް ކުރެވުނު ނަމަ ގަވާއިދު ކޮމިޓީއާ ކުރެވުނު ދިރާސާއެއް ހިއްސާކުރެވިދާނެތޯ؟ ފަހު ސުވާލު، އިސްލާޙަށް ހުއްޓަ ދިރުމަށް ނަގަންޖެހޭ ފިޔަ އަދި ކަންނެތް ކޮން ބާރުބޮޑުކުރުމެއް މަސައްކަތް ތިޔަކަމަށް ހިމެނޭތޯ؟ އަދި އެއީ ކޮން ކަމަކަށް ދިމާވާކަމަށް ކުރެވޭތޯ؟ ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ރިޔާސަތުން ފާހަގަކޮށްލުން:</u>

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ އެމް.އެން.ޑީ.އެފްގެ ބޭފުޅުންނަށް ޖަވާބުދާރީވެވަޑައިގަންނަން. ޖަވާބުދާރީވެވަޑައިގަންނަވާއިރުގައި ކޮންމެ ބޭފުޅަކު ވެސް އެ ބޭފުޅެއްގެ ނަމާއި މަޤާމު ވިދާޅުވެ، އެއީ ރެކޯޑަށް ޓަކައި އިނގޭތޯ ތިން ބޭފުޅަކު ތިއްބެވީމަ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްގެ ނައިބު އިސްމާއިލް ޒާހިރު ފާހަގަކޮށްލުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ މުޙައްރިރު. އަޅުގަނޑު އިސްމާއިލް ޒާހިރު، ޑެޕިއުޓީ މިނިސްޓަރ. ދެން އެންމެ ފުރަތަމަ ހަމަ ކޮމިޓީގެ މަޢުލޫމާތެއް ބަޔާއި ދަންނަވައިލަން ބޭނުންވޭ މި ގަވާއިދުގެ ކުޑަ ހިސްޓްރީއެއް. ކިޔައިދިނުމަކުން ދެން ވަކިން ހަމަ މެންބަރު ކުރިއްވި ސުވާލުތަކަށް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ޖަވާބު އަރުވާނަން. ދެން ކޯސްޓްގާޑް އިސްތިމްރާރުކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދަކީ މިއީ ޑިޕާޓްމަންޓް އޮފް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ޒަމާނުއްސުރެ އަމަލުކުރަމުން އަންނަ ގަވާއިދެއް. އެހެންނަމަވެސް، 2008ގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނު އަސާސީ ފަހުން އެކުލަވައިލުމާ ގުޅިގެން އެއްވެސް ގާނޫނެއްގެ ދަށުން ހެދިފައި ނޫން ގަވާއިދުތަކެއް އޮންނަ ގާނޫނުގެ ދަށުން ވަކިން. އޭގެތެރޭގައި ހިމެނޭ ގަވާއިދެއް މި ކޮމިޓީގައި އިސްތިމްރާރުކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދު. އަޅުގަނޑުމެން މި ގަވާއިދު އިޞްލާޙުކޮށްގެން މި އަދި ކޮމިޓީގައި ގާނޫނު އެއްވާ ހަމައެކަނި ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުގެ ދަށުން. އެހެންނަމަވެސް، މިއަދު އަދިވެސް ވޯޓުދެވޭ ފުރި އެއް ޖެހޭ އޮތްނިޔަތުން އަދި ކޮމިޓީ މިނިސްޓްރީން ކޮންމެއަކު އެދޭ ކަމެއް ނުން. އެހެންނަމަވެސް، ގުޅުމަށް މި އަދި ބަދަލުތަކާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރުގެ ހާލަތަށް ބަދަލު ކަނޑައަޅަން ހުށަހަޅަން ބަދަލުކޮށްލީމަ. އެކަމަކު މުޅި ގަވާއިދުގެ ސަޕޯޓިންގ މާ ބޭނުމެ ބަދަލުތަކެއް އަޅުގަނޑުމެން ގެނެސްފައެއް ނުވޭ. ދެން މުޅިކޮށް ކުރުމަކީ ބަހުރު ސުވާލުތަކަށް ބޮޑެތި މި ގަވާއިދު އަޅުގަނޑުމެން އެކުލަވާލާފައި ވާނީ، ދެން އަޅުގަނޑު ޖެނެރަލް ކޮމާންޑަރ ބޭނުމީ ސުވާލުތަކަށް ހަމަ ޖަވާބު ދިނުމަށް ކަމުގެ އަޅުގަނޑުމެން މި ގަބޫލުކުރަނީ. ދެން އިޚްތިޔާރު ދީ ބޭފުޅުން ސަޕޯޓްކޮށްގެން ބޭނުންވާ ކަމަށް ވަކިން ޤަވާޢިދު އަޅުގަނޑުމެން އިޚްތިޔާރު ތަފްސީލު ކޮށްދެވޭނަން. އެއްވެސް ގާނޫނުގެ ދަށުން ގަވާއިދެއް ހަދާ ކަމެއް ވަކިން ކަނޑައެޅިފައިވާ އެންމެ ޚިޔާލުތަކާއި ތަފާތު ފުރުޞަތު ލިބިގެން ގެނެސްދީ އިޚްތިޔާރު

ގޮތުން. ދެން ގަވާއިދުގައި ހިމެނިފައި ހުރީ ޕޯސްޓް، މިއީ، ހުރިހާ ގަވާއިދުތަކެއްގައި ވެސް އިތުރީ ޕީ އަޅުގަނޑުމެން ނަގަން އިނގޭތޯ. މި ގަވާއިދުގެ އެކަނިންނެއް ނޫން އެހެން ހުރިހާ ގަވާއިދުތަކެއް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ނަގަން. މިހާތަނަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްވެސްއިރެއްގެ އެއްވެސް އޮފިސަރަކަށް ލިބިފައެއް ނެތް އިތުރު ޕީ ނަގާކަށް ކުރީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާ ޕްރެޒިޑެންޓް ހިލާފަށް ކުރެވޭ ކަމެއް ކަމަކަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދުތަކަށް ގެނެސްދޭކަށް އިނދެ އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ބަލަނީ ބައިނަލްއަގުވާމީ ފެތިގެން. ދެން އަޅުގަނޑާ އެއްކޮށް މި ރިޕޯޓު ބޭލުން މީގެ ބޭސިކަލް ކަނޑައަޅާ ގުޅުވިގެން ބައްޓަންކުރަ ޖަވާބު ދޭން. ދެން މި ގަވާއިދު އެކުލަވައިލުމުގައި، ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ގަވާއިދަށް އަމަލުކުރަން ފެނި އިނދު ކިޔަވާފައިވާ މީގެ ޖަވާބު ނުދިނީ. މި ގަވާއިދު، ގާނޫނުގެ އެބަ ބުނޭ ޖޯޑް ވަކި ބޮލާކަށް ކުރަން. މިން ވަކި ބޮޑުވަސް ބޮޑުކަމެއްގެ ކަމަކަށް އިސްތިސްނާކުރުމާ ގުޅޭގޮތުން ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން މި ދަންނަވާ ގަވާއިދު އެބަ އޮވޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ވިސްނަން ވާނީ މިހާރު ކަމެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މިގައި ޓްރިބިއުނަލް ވިސްނި މިހާރު ގާނޫނުގެ ވަކި މުއައްސަސާތައް ކަނޑައަޅާފައި އެބަ މުއައްސަސާގެ ބޭނުންތަކާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނުކުރެވޭ ކަމަށް ވަކިން ބަލައިގެން އިތުރު މުއައްސަސާތައް ތަފާތުކުރަން ރަށްރަށުގެ ހިސާބުކޮށް ފަރާތްތަކުގެ ބަޔަކާ ގެއްލުން ޙިއްސާކުރެވޭ ގޮތަކަށް ގެނެވޭކަށް ނޫނެކެވެ. އެހެންވީމާ، އެ ދުވަހުން ފިޔަވަޅު އެއަށް އިތުރަށް ކުރަން ބާރުލާ އެ ކަމެއް ނުކުރެވޭނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެ މާއްދާ މި ގަވާއިދުން އުނިކުރީ. ދެން މި ކަމާ ގުޅޭގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން ބިލުގައި ބައެއް ބޭނުންތައް ހިމަނަން ހަރުދަނާ ކަމެއް ވެސް ބައްޓަންކުރުމުގައި ބަރޯސާ ނަގައިގެން ބަޔަކު ބައިވެރިވާން. ދެން ސިވިލް ސަރވިސް ގަވާއިދުގެ ކުރިން ވެސް ލިޔުން. އެހެންނަމަވެސް، ގުޅިގެންދޭ ވަޒީފާތަކަށް ސަރުކާރު މުވައްޒަފުންގެ ބަދަލުތަކުގައި ކުރާ އަޅުގަނޑުމެން ފަސޭހަ ގެނެސްދިނުމަށް ގަވާއިދަށް ރަނގަޅު ބަދަލު. އެހެންނަމަވެސް، ބިލު ގަވާއިދަށް ކަމަށް ގަވާއިދަށް އެއްބަސްވަމުން ގަވާއިދުގެ ތަފާތު ރަނގަޅު ވެސް އެބަ ހުރި މި ގަވާއިދު ހިފެހެއްޓުމަށް. އެހެންނަމަވެސް، އެ މަސައްކަތް ގަވާއިދުން ކުރިއަށް މި ގެނެސްދީ އިނގޭތޯ. މި ފަންނުވެރިން މި ގަވާއިދު އަސާސީ ގަވާއިދު ޤާނޫނީ ގޮތުން ރަނގަޅު ބަދަލުކުރުމަށް އަދި ގަވާއިދަށް ދީފައިވާ، މި ގަވާއިދުގެ ސަރުކާރުގެ އަޅުގަނޑުމެން އެއްވެސް ބަދަލެއް ނުގެނެވޭނެ. ބައެއް ކަރަކަ އިދާރީ، ދެންމެ ފާހަގަކުރި އިދާރީ ބާރު ކަރަކަ ބައެއް އެއްކޮށް އެބަ ހުރި އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މީގެ ބޭނުމައި ހިފެހެއްޓުން. އިތުރު ކަމެއް، ހާލު،

<u>މުޙިއްމު ނުކުތާ ހުށަހެޅި ބޭފުޅާ ޖަހަނީ ޤައިމުވެ ރާއްޖޭގެ އަސާސީ ޤާނޫނުގެ ސިޔާސީ ޗާޕްޓަރ ބެލުމުގެ މަސައްކަތް</u>

<u>ވާހަކަދެއްކުން:</u>

السَّلاَمُ عَلَيْكُمْ. ރައީސާ މުޙައްމަދު، ތުޅޭ ކޮމިޓީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ކަޖެޓްބަރު ހިނގާތޯ. ދެން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ސުވާލުގައި ވަރަށްބޮޑަށް ބޭނުންކުރެވޭ އެސްޓިމޭޓްކުރުން އަޅުގަނޑު ޖަވާބުދޭން ބޭނުންވާ ދެވޭން ކަމެއް ފުރަގަސްތަކަށްވަރި. އެއް ކަމަކީ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ބޭސްޓް ޕްރެކްޓިސް. ދެން މި ގަވާއިދުގައި ވަރަށް ބޮޑެތި އަޅުގަނޑުމެން ރިސްޓްރިކްޝަންތަކުގައި ހުށަހަޅާ ކޮމިޓީތަކުގެ ޕްރޮސީޖަރ ސިޔާސަތު އާދޭ ސަބްކޮމިޓީ ނިންމާނެ ކަމަކަށް ކޮމިޓީތަކަށް ޕްރޮޕޯޒަލްތައް، ނިސްބަތުން ޕެޓިޝަން އެ އެޑިޓަރި ބޭނުންތަކުން ޕްރޮސީޖަރަލް ކަމަކަށް ކައިރި ކުރީގެ ކޮމިޓީތަކަށް. ދެން އެ ކޮމިޓީތަކުގެ ބަޖެޓްތަކުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ވަރަށް ބައިވެރި ކޮމިޓީ ސެކްރެޓޭރިއެޓް ފިޔަވައި އެބައި. ދެން ފުރަގަސްތަކުން ބޭނުންވަނީ، ތިއްބެވި ގަވާއިދުގައި މި ވަގުތު ނޫނީ ކޮމިޓީގެ ރިސަރޗްގައި، ގައިސްގަނޑު ނޫނީ ބަޖެޓް ފިޔަވައި 84% ގައި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޕްރޮފެޝަނަލް ބަޖެޓް އިތުރު ވަރަށް ގައި ޕްރެޒެންޓޭޝަން އެއީ. ދެން ނޫން ކޮމިޓީތަކުގެ ރިސަރޗް ސެކްޝަން މި ބަޖެޓްގެ ކޮމިޓީތައް ވަރަށް ބޮޑު ގުޅުން ހުރިހާ ޕްރޮފެޝަނަލް ޕާލިމެންޓުގެ ހިސާބުން ހުރި ދިރާސާތަކުގައި ވެސް އެބަ ހުރި އެސްޓިމޭޓުކުރުމަށް. ސަ އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ މި ގަވާއިދު އެކުލަވައިލި ޕޮލިސީ ހުރިހާ އެސްޓިމޭޓްކުރުން ވަރަށް ބޮޑު ޕްރޮފެޝަނަލް ކޮމިޓީ ރިސަރޗްގެ އަޅުގަނޑުމެން ހޯދިން. ދެން ފުރިހަމަ ޕްރޮފެޝަނަލް ބަޖެޓް އިތުރު މިކަމަށް ޕްރޮޓެކްޝަން ޕޮލިސީ ހުރިހާ ކޮމިޓީ ހުރި ބަޖެޓް ހިސާބު ފުރިހަމަ ޕްރޮސީޖަރ ބަޖެޓް އެއީ ބޭނުންތަކަށް ފުރިހަމަ ގައިޑްލައިނެއް ބޭނުންވާނެ. އެއީ މިކަމަކަށް ބޮޑެތި ކޮމިޓީތަކުން އަޅުގަނޑުމެން އަދި އިތުރު ކުރިއަށް ވެސް ހަމަ ބޭނުންވެއްޖެ. ދެން ދެކޮށްލަންޖެހޭ އެ ބޭނުންވާ ހިސާބުގެ އަދި މިހާރު ވެސް ކުރުމަށް ގެންދާނެ ކަމެއް. އެކަމަކަށް ކުރަމުން ދިޔަ. ދެން ދެކޮށްލަންޖެހޭ ބަޖެޓްގެ އިތުރު ބޭނުން ބޭނުންވާ މިދެ ޕްރޮސީޖަރ ރިސަރޗްގެ ކުރުމުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަ ބަޖެޓް ގެންދާ ރިސަރޗް ކޮމިޓީ އެ ބޭނުންތަކަކަށް. އެއީ ހަމަ ބައިނަލްއަޤުވާމީ ބޭސްޓް ޕްރެކްޓިސް އަދި ސިޔާސީ ޕްރޮފެޝަނަލް ޖަވާބުދާރީ ކުރުމަށް ވެސް ހަމަ ކުރިއަށްދާން ކޮމިޓީތަކުގެ އެއް ބޭނުމަކީ އިސްލާމީ ކޮމިޓީތަކުގެ ބޭނުން ރިސަރޗް ޕްރޮފެޝަނަލް ކުރުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް ދިޔަ ގެނެސްދީފައި ބޮޑުވާ އަދި ހަމަ ކުރިން އިސްލާމީ ޝަރީޢަ، ޖެނެރަލް މިނިސްޓަރ ވެސް ފުރަގަސްތަކުގެ ވަނީ ޕްރޮފެޝަނަލް ހަމަ އެކަމަށް ގޮސް ވެސް ވެސް ޕްރޮފެޝަނަލް ގޮތް އަޅުގަނޑުމެން މި ގަވާއިދު ގެނެސްދީފި. ދެން ގެނެސްދީފައިވާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ކޮމިޓީގެ ރިސަރޗް ސެކްޝަނަށް މި ޕްރޮފެޝަނަލް ގުޅުން. ދެން އަޅުގަނޑު ހަމަ މި ގަވާއިދު ކޮމިޓީއާއި އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ ބޭނުންވާ ސަރުކާރު އަދި ލީ ފުރިހަމަ ކުރިއަށް ގެންދިއުމަށް އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީ، މި ފުރުޞަތުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް ބޭނުންވާ މި ކޮމިޓީ. މި ހަމަތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ހިމެނޭ ގޮތުގެ އިޖުރާއާތު އަޅުގަނޑުމެން ދޭތި

އޭޖީ އަ ޕްރޮސިކިއުޝަނަށް އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިދާ އިރު ކުރިއަށް އަދޮ ތަނަކީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަނގު ޖެންޑަރސެން ސަލާމަތްކުރަން، އަޅުގަނޑުމެންގެ މި އެން.ސީ.ޕީ ޕްރިވެންޝަން ޓޫލް ކަންކުރަން އޭޖީ އަ ކަންޓްރީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަސް ބުނެވޭ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކެއް މި ދުވަހުގައި ވިއްޔަވި. އެހެންވީމާ، ކިޔާވަރުގެ އިޖުތިމާޢީ އަޅުގަނޑުމެން ދެކެން. އިޖް ދިރުމަކުން އެ ކަމާ އަޅުގަނޑުމެން އިސްޓެޓުކުރަނީއަށް ނޫން. ބަޖެ އަންޖިލް ހައު މަޗް ވީ ވިލް ގިވް ދަ އެޖް. އެހެންވީމާ، އެ ކަންތައްތަކަށް އަޅުގަނޑުމެން އެންމެން މަޝްވަރާކޮށްގެން ކޮމަން ގްރައުންޑެއް ހޯދުން ވަރަށް މުހިންމު ކަމަށް ދެކެން. އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ގަވާއިދު އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވާނުވާ ... ކަނޑައެޅިގެން އަދި ދޭހަވެސް ތަކެތި ވަރަށް ގިނަ.

ދާއިރާގެ މެންބަރު ... ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ ރައީސް. ...

6

ކުރެވިދާނެ ހުރި ރިސޯސަސްއިން. އެކަމަކު ނުކޮށް ދޫކޮށްލައިފިއްޔާ ވާގޮތަކީ، މިހާރު އިސްތިހާރު ބޭނުންގޮތަކަށް މީޑިއާގައި ދައްކަން ދޫކޮށްލާފައި، އެ އެއްކޮޅަށް ޚިލާފުވާ ދޭން ވަގުތު އެ އެއްކޮޅިއްސަން ފިޔަވަޅެއް އަޅާއިރުގައި އޮންނާނީ އިސްތިހާރު އޮފިޝަލް ފޮނުވިފައި. އެހެންވީމާ، ފޮނުވިއަސް ދޭން އެ ޕްރޮމޯޝަން އޮފިޝަލް ޖަހާ. އެހެންވެ ދޭން އެ ކަމަށް އަސްލު ކުރާނެ ގޮތެއް ނޫނީގޮތް، ބައެއް ކަހަލަ އިސްތިހާރު، އެހެން ވިޔަސް އަދިގަނޑުވެސް މި ގަވާއިދު ހަމަ ނުކުމަންދީ އަދި އިއުލާނެއް ވެސް ކުރިން މިސާލަކަށް ކެމްޕެއިން ތެރޭގެ މީހުން ކަހަލަ އެއްޗެހި، ނޫނިއްޔާމު ވަކިވަނިއްގައި، ކެމްޕެއިންތަކަށް ހުއްދަ ދީފައި ހުރި ތަނަކުން ކޮބާ އެއްޗެއް ހަދާފައި ހުރި އާދޭ މީހުނާ ޕްރޮމޯޝަނަލް އިސްތިހާރު ކުރުން ކަމަކަށް ނުވާނެ. އެކަމަކު ވަކި ބާވަތެއްގެ ޕްރޮމޯޝަނަލް ރަށްޗު އޮފިސަރުންތަކުގައި، ނޫނީ ރާއްޗޭގައި ހުސްއެއްފުޅުގައި ކަނޑައެޅިގެން އާގެން ގޮތުން ލިބިދޭން ކަހަލަ އެއްޗެހި ޕްރޮޑަކްޓުގެ ނަމުގައި އެބަޖެހޭ އަދިގަނޑުވެސް ފެނޭ ބަޔަން ޕްރޮމޯޝަން މި ދޮވުނު ޕާރުވަރުއްގެ ޕްރޮމޯޝަނަލް ކުރާނީ. ކޮންޓްރެކްޓަރު ބޭނުންކުރާ އިރު ކޮންޓްރެކްޓަރަކަށް އެއް އެންގެނީ މި ބޭނުންކުރަނީ ކޮބައިކަން. އެ އަދިބޯ ބޯޓަށް އަދިގަނޑުވެސް ބޭނުންވަނީ، އަސްލު ފުރެ ސޯފާ. ކޮބަތަކުގެ ރަށްކޮޅުތަކުން އިންވާ ރަށްކޮޅުތަކަށް ކަނޑަވާ ކުރާ، އެކަން މެނޭޖްކުރުވާ ކުރާ މުޅި އިދާރާއިން ކުރާ މަސައްކަތްތަކެއް ގަތަން ކުރާއިރުގައި އެ ބާރު ބޭނުން. މިހާރު ކުރިކުރި ވިއްޔާރިތަކަށް ގޮތްތަކާ ކޮންޓްރެކްޓަރުގެ ނޫން. އެ ދެމެހުއްޓި ކާރުގެ ބޯޓް އޮފީހު ވިއްސަ އަދިގަނޑުވެސް މެންޓެނަންސް ބަލާ. އެކަމަކު މެންޓެއިނޭ އަސްލަކަށް މި އިންނަނީ ރަހުލާދިޔާކުރާއިރު ރަހުލާދިޔާއަށް ހޭދަވާ ފޯރުކުރާނެ. އެކަމަކު ވެސް އަދިގަނޑުވެސް މަދުވެސް ހަމަ ބަލާ އިދާ އިންނަނީ ރަށްކޮޅުތަކުން ފާހަގަވެސް މި ޖާގަލަނަތަކުން މި ޖަހާނީ ބިޔަސްޓުގެ އަދަދު ރަށްކޮޅުތަކުން އާންމުކޮށްގައި. އެހެންވީމަ، ބިޔަސްޓުގެ ދަށުން ރަށްކޮޅުތަކުން ފާޑުން އޮފީސްތަކުގެ ނޫން. އެކަމަކު ބިޔަސްޓުތަކުން އާންމުކޮށްވާނަމަ އަދަދުވާފަ، އާންމު ރަށްކޮޅުތަކުން ގެންދާގޮތުން. އެހެންވީ ކަހަލަ ބައެއް، މިސާލަކަށް މިޔޮސް ޕްރޮމޯޝަނަލް އެއްގޮތް ހަމަގައު އެއްގޮތް ހަމަގައު އެއްޗަކީ ބޭރުގަ އެފަސް ކޮންޓްރެކްޓަރު ކޮންޓްރެކްޓަރުގެ ޕްރިންޓް އާއި ދިއުމަށް ޖީހެން އަލްވާދު ޖެހޭނީ އަދި އެ އޮފީހުގަ ތަނުގައި ދޭތެރެ އެއްޗެހި، ކޮއްބައި އެ ރިއްސާވެފަ އެ އިންނަނީ ތާރީހާއި ކުރާނެ ކޮއްބައިވާ ތެރެއިން އެ ކޮއްބައިވާ. އެހެންނޫނިއްޔާ ހަމަ އާންމުގޮތެއްގައި އެކަމަކު ޕްރޮމޯޝަނަލް، މިސާލަކަށް ތަނެއްގެ ހަމަ ކޮބައިތޯ، ކޮންކަހަލަ ތަކެއްޗެއް ބަލަމާ ފޯރުވާ ތަކެތި އަދިގަނޑު ދަނޑުވެރިޔާގަ. ބައެއް ކަހަލަ މިޔޮސް، ކޮންކަހަލަކަމެއް ލިބޭ ކަހަލަ މިޔޮސް. އެގޮތް އެބަ ހުރޭ ލިބިދިޔައީ، އާސާއީ ޕްރޮސެސްއަކީ އެއް ޑިޔޮސްނަޑޭ. އެކަމަކު އެހެން ލިބެނީ ޗުޕްޕާ ޕްރޮޖެކްޓުތައް، މިކަހަލަ ކޮށްއިދޭ އެހެންވީ އެއްޗެއް. އެކަމަކު، ސީދާ ޓޯބަޔަ ބޮޑަށް ހޯދޭން ވަރަ ބައްދަލުކޮށް ޗުޕްޕާކުރާ އެއްކޮށްކަށް ހުރިހާ އެއްޗެއް ޕްރޮގްރާމް ނުކުތުން އޭގެތެރެއެއް. ނޫނީ ޕްރޮމޯޝަނަލް ވަނީ ކަހަލަ ޕްރޮމޯޝަނަލް ބޭނުންކުރަ

ހަކުރު ބަލީގެ ދުން ބޯސްޓާކުރު ނުވާކުރުން. އެހެންވީމާ، އަވަހަށް، އަވަހަށް އެބަ ހުރި ކަށި އެއްކޮށް ޕްރޮމޯޝަނަލް ބައްޔަކަށް ވެސް އަންނަ ގޮތަށް. އެހެންވީ އަޅުގަނޑުމެން ކަންތައް ރައްކާތެރިކުރުމަށް އަސްލު މައިގަނޑު މަޝްވަރާ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ހަސަން ވަޙީދު މިހާރު ވަނީ އަޅުގަނޑުމެން ކޮމިޓީއާ ގުޅިވަޑައިގެންފައި އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ދަންނަވައިލާނަން އިނގޭތޯ. މި ބައްދަލުވުން ވެސް ފާހަގަކުރައްވައިލި އާންމު ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ގާނޫނުން ގާނޫނުއެއްގެ ބާބު ތިރީސް މީގެ ކުރިން މި ގަވާއިދުތަކަށް ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ. އެހެންވީމަ އާދެ ވެސް އޮންނާނީ ގެޒެޓުކުރެގައި. ދެން ހަމަ މި ގަވާއިދު ވެސް އަންނާނީ ތަންފީޒުކުރެވުމުން. އެހެންނަމަވެސް، އެއްކަލަ މި ގަވާއިދުތަކަކީ ގާނޫނުއެއްގެ ބާބު ދިރުވައި ހުރި، އެ ގާނޫނުތަކުގެ ހުދުމަން ރައްޔިތުންގެ މަޖިލީހަށް ގާނޫނުއަސާސީގައި ބާޒާރުކުރާ ހުރި ގާނޫނުތަކެއް. އެ ގާނޫނު އަޅުގަނޑުމެން ހަދައިގެން ގާނޫނު ގެޒެޓުކުރެވިފައި މި އޮންނަނީ 2024 ވަނަ އަހަރު. އެއީ ކާބޯތަކެތި ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ގާނޫނު. އެ ގާނޫނުގެ ދަށުން އައި ގަވާއިދުތަކެއް، މިން ގަވާއިދުތަކުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މިއަދު ދައްކަނީ. ދެން އެ ގާނޫނު ވުޖޫދުވާ އެއްކޮށް ގާނޫނުތަކުގައި ހުންނާނެ އާންމުކޮށް ޖަހާފައި މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް 6 މަސް، ނުވަތަ 9 މަސް، ނުވަތަ 3 މަސް، ނުވަތަ 1 އަހަރު ތެރޭ ނިންމަންވާނެއޭ. ދެން ބައެއްފަހަރަކުން ގާނޫނުން ހުރިހާ ގަވާއިދެއް ނިންމަން. އަނެއްބައި ފަހަރު ވަކި ގަވާއިދުތަކަށް ވަކި މުއްދަތެއް. ދެން މި ގަވާއިދަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލެއް، އެއީ މިހާރު އެއްގޮތަކަށް ކޮންމެ ގޮތެއް ވިޔަސް ބަދަލު އަންނާނެ. އެ އަވަސްގޮތުން މި ގަވާއިދު ގެޒެޓުކުރެވުން ހިސާބުން ބަދައް ނުސްވަރުން އެއްކަލަ ބަހައް ގާއިދާތަކާ ގުޅޭ ކަންބޮޑުވުން ހުށަހެޅުން މި ވައިބޮޑުވުން ދުރަ ގޮތްތެރިން އަޅުގަނޑުމެން ރިޔާސަތަށް ކޮމިޓީގެ ސަމާލުކަމަށް ވެސް އަރިސްކުރައި މިއީ. އެހެންވީމަ، މިއަދު އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަންކަން އޮޅުންފިލުވައިލަން އަސްލުގައި މި ބައްދަލުކުރީ. ދެން މިހާރު އަސްލު އޮންނަނީ މި ފަހުގެ ގާނޫނުން ބާރު ނުދިނީ އެއްކަލަ ގަވާއިދުތަކުން ޖޭލެއް އެއްކޮޅު، ޖޫރިމަނާއެއް އެއްކޮޅު ނުނަގޭ ގޮތަށް. އާދި އަޅުގަނޑުމެން އެބަ އޮޅުންފިލުވައިލަން. އަސްލުގައި ހުރިހާ ގާނޫނުއެއްގައި ވެސް ދިގުވައި ހަމަ ހުންނާނެ އެ ތަންފީޒުކުރުން ބަލައި ހަދަންޖެހޭ މި ގަވާއިދުގެ ދަށުންނޭ މި ކަނޑައަޅާނީ. އެކަމަކު، ބައެއް ގާނޫނުތަކުގައި ޖަހާފައި ހުންނާނެ މިފަދަ އަދަދުތަކަކުރު ބޭނުންވާނެ. އެހެންވީމާ، މި ގާނޫނުގައި އެކަން ސިފަ އޮތް ގޮތް އަޅުގަނޑު އެބަ ބަލައިލަން. އެއީ އެ މައްސަލަ ކުރެއްވީ

ފާހަގަކުރުމާ ގުޅިގެން. އަޅުގަނޑު ފޮނުވި ހުށަހެޅުމަށް ފުލުހުންގެ ބޭނުންވާ އިޞްލާޙުތައް ގެނެބުރުނަން. އަޅުގަނޑު
މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ އިޞްލާޙުތައް ގެނެބުރު އަބްދުﷲ ނަސީރަށް.

އިހަވަންދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަޙްމަދު ނަސީރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މި ގަވާއިދު އައިސްފައި އެއް ގޮތުން ރަނގަޅު، ވަރަށް ރަނގަޅު މި ކަންކަން
ކުރުމުގެ މަގުފަހިކުރުމަށް މި ކޮންމެއް އެހީ. އެހެންނަމަވެސް، މި ޤާނޫނުގެ މަސައްކަތް މިހާރު ހުސްނަގޮތުން އަސްލު
ރިސްކީހެދު އެބަ ކުރަމު ޤާނޫނުގެ މިޢާރުގެ ގިނަގޮތް ޤާނޫނުއިން ބޭރުގައި ހުރި މިޢާރުތަކުގައި ވެސް. އެހެންވީމާ، މި
ބަޔަކުގެ މި ހަރުދާ ކޮމި ގަވާއިދުން، ނޫނީ ޑިމޮކްރެޓިކް ޤާނޫނާ އިރު ރަސްމީކުރަނީ ދޮންބަރު ކުރިން ދޮންނަފިބުޑުނަރު އެ
ޕްރެޝަރާކަށް ރަސްމީ މާނަ އަޅުގަނޑު ދޮރިސްކަމުގައި ވެސް އަސްލު މާކަބަރު ރިސްކީހެދުކުރި ރަސްމީކުރަނީ. ދެން
ކަށަވަރުން ބެލުނު އެކަށް ބަލައިގަންނަނީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ގަވާއިދުކުރާ ނޫނީ އުސޫލުކުރަން އެ ހަރުދާ އޮތްސަ
އިރު، މިސާލަކަށް ޕޯސްޓުކުރަން މި ދައުލަތަށް ހަދަ ޤާނޫނީގައި ވިއްލާ ޕްރެޝަރުކަށް އިސްލާމީ މި ކުރިނީ ޤާނޫނީން
ބާރު. އެކަމަކީ ކަމެއް ދިމާވެއްޖެ ހާލަތެއްގައި ޖިނާވަތު އެބަން ގޮވައް އިންސާނުންގެ ތި ހުރި ގަވާއިދުގައި ނޫނީ
އުސޫލުގައި.

މިނިސްޓަރ އޮފް ހެލްތުގެ ނައިބު އިސްމާއީލް ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. މިހާރު ބައެއް ސޯޝަލް މީޑިއާގައި އެހެން ފަރާތްތަކުން އެ ޕްރޮޕަޓީތަކާ، މިސާލަކަށް މި ރާއްޖޭގެ
ގެސްޓްހައުސްތައް ނޫން ފަރާތްތަކުން އެ ޕްރޮޕަޓީ ހަމަ ޕްރޮމޯޓްކުރަނީ ރާއްޖޭގެ އެ ޓޫރިސްޓްތަކެއް، އެ ބުކިންގތައް
ނިންމަން. އެއަށްފަހު ކުރިން ޓޫރިސްޓުން ބެހެއްޓުމަށް އެކަށީގެންވާ އަސްލަކީ ކުރިން އެ ފެސިލިޓީއެއް.
އެކަމަކު، ޓޫރިސްޓް ގެސްޓްހައުސްތައް އިންތިޒާމް ބޭނުމަށް ޕިއޮޕެލް ކަނަކާ އެކުއެކުގައި، އެކަމަކާ ގުޅޭ
ބަޔަކުބަދަލުވާ. އެހެންވީމާ އަޅުގަނޑުމެން ފެށި އެއާ ހިޔާރުކުރާ ނިސްބަތުން ސޯޝަލް މީޑިއާގައި ފެށި
މިކަމަށް، ހަމައެ އެކުލަވާލެވި ޕްރޮފެޝަނަލް ސިޔާސަތު ދެން ގެސްޓްހައުސް ކަނޑައަޅާން އެ ޓޫރިސްޓްކަން
އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޖިނާވަތު އަދަބު މަސައްކަތްކުރާ ފަރާތްތައް. އެކަމަކު، އެންމެ ގޮތްގޮތަށް ބަލާ އިރު، މިސާލަކަށް
އޮންލައިން ޕްލެޓްފޯމްތަކުގައި، މިހާރު ޓޫރިސްޓުންނަށް ހަދަ މިޢާރަކުން ދޫކުރާ ވިއްކަން ބައިވެރި ޕްލެޓްފޯމްތަކެއް އެބަ ހުރި
ނޫނިއްޔާ، ޕްރައިވެޓް އެކަމަކަށް ބައިވެރި އޮންލައިން ޕްލެޓްފޯމުން ޚާއްޞަކުރަން. އެހެން އެއްވެސް ޓޫރިސްޓްގެސްޓް ނުނުކުން
ދޫކުރާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް. އެހެންވީމާ، އެ އަޅުގަނޑުމެން މި ގަވާއިދު ހުރި ވެސް ހަމަ އެކަމަކު ކަނޑައަޅާ

ވިސްނިން. އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮންސްޓިޓިއުޝަން ނުވަތަ ކަންކަމަކަށް ނުހުށަހަޅާތީއާ. އެކަމަކު، މިސާލަކަށް ރާއްޖޭގައި ސްޓޭޖުއަށް ކަހަލަ ތަނެއްގައި ބޮޑު ބިލްޑިންގެއްގައި، ބައިވަރު ހަރަކާތްތަކެއް ކުރާ ކަހަލަ ތަނެއްގައި ސިޓީ އެ ކަމަށް ދިމާނުވާ ކަހަލަ ގޮތަށް އިސްތިހާރުތައް އެއްކޮށް ކުރުން. މިސާލަކަށް ސްޕޮންސަރުގެ ކަމެއް ކުރުމުން ގެންދާ ވަގުތުގައި ހަރިގަނޑެއް ސިޓީ ގެއްލުން ހުރި ބޯވަތަށް އެއާ އިސްތިހާރުކޮށްދޭގައި އަޅުވާފައި ބެހެއްޓުން. އެކަހަލަ ކަންކަން ހުއްޓުވުމަށް އެހެންވެގެން ބިލްބޯޑުތައް ވެސް އަސްލު ވަނަވަރުހަރުތަކުގެން އެ ގަވާއިދުގައި ދިޔުމުގައި އެހެރީ. ދެން މިހެން ދެންނެވި ކަމުގައި ވިއަސް އިސްތިހާރުތައް އަޅުގަނޑުމެން ގެންނަ ކަމުގައި ވަނީ ޓޫގައި ހުރި ބައެއް ކަހަލަ ކުންފުނިތައް ރަނގަޅުކޮށްދޭނުގައި އަޅުގަނޑުމެން އަދިން އިސްތިހާރުކުރަނީ. ދެން ކޮންސްޓިޓިއުޝަން ނުވަތަ ކަންކަމުގައި ނުހުށަހަޅާ ކުރެވޭނެ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތު އަރުވަނީ ހުޅު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަލީނާ ނަޒީމަށް.

ހުޅު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަލީނާ ނަޒީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޙައްމަދު. މަރުޙަބާ އިސްލާޙު ހުށަހެޅި ބޭފުޅުންނަށް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ދެން ޓޫރިޒަމް ސެކްޓަރ އޮތޯރިޓީގެ ބޭފުޅުންނާ މިޒަމާނު ބައްދަލުކުރީމަ، ދެންމެ ހަމަ ކިޔާދޭން ހާޒިރުވެ އަޅުގަނޑުމެން ރިޔާސީ ވާހަކަދެއްކުމުގައި އިނދެ ވިދާޅުވިއްޖެ، އެއްކަލަ ރަށްފުށުގައި ގެންގުޅޭ ތަނަކަށް ބަލިވެފައި ވަރަށް އިސްކަން އާންމުވެގެން. 84% މިހާރު އެކަންކަން ބަލަހައްޓަމުންދާކަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ސްޓޭޖުގެ، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ އާދައިގެ ފިހާރައިތަކަށް ވަނަސް ވަރަށް ގިނަ ދެން އަސްއެއްގެން ޖަނަރަލް ފުރޭ، ހަރިގަނޑެއް ގެއްލުންވާ ކަހަލަ ވަރަށް ގިނަ ބޯވަތްތަކެއް ދިފާއިން ބޭނުންކުރާކަން އެބަ ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންވީމަ، މި ބޭފުޅުންގެ އޮފީހުން މުޢާމަލާތު ހެދުންތެރިކުރުމަށް، ކާބަފައިކުރާކަށް މެދު ހެދުންތެރިކުރުމަށް މިހާރު ކުރައްވަމުންދާ ކަންތައްތަކާ ކޮބައިތޯ؟ ދެން ކޮބައިތޯ އަސްލު މި ބޭފުޅުންގެ ޒިންމާ މި ކަންކަން ރަނގަޅުކުރުމަށް ކުރެވިދާނީ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

މޯލްޑިވްސް ޓޫރިޒަމް ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް މީހާ ސީނިއަރ ޑިޕިއުޓީ ޑިރެކްޓަރ ހުސައިން ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި ރައީސް. މުޚާޠަބުކޮށް އެއްޗެހި ދޭހަކޮށްދޭ ހެދުމަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ކާބަފައިކުރާ ރަނގަޅުގޮތްގޮތަށް ގޮތްތަކުން ހެދުންތެރިކުރުމަށް ވިސްނައިގެ އިނދެ ވަރަށް ބޮޑު ހަދިސާގެ އެޑްވަރޓައިޒް އަޅުގަނޑުމެން ގެންގުޅެނީ

ކަމަށް އޭޕް އަ ޓެކްނިކަލް ޕްރޮސެސްއެއްގޮތުން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން. އެއީ ހާއްސަކޮށް އަޅުގަނޑުމެންގެ އެޕްލިކޭޝަން ސިސްޓަމް ޑިޒައިން ވެސް، ދެން މިއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޒާތީ އިނގޭތޯ. އެޕްލިކޭޝަން ސިސްޓަމްގެ ޑިޒައިން ޑިވެލޮޕްމަންޓްގެ ސިސްޓަމްއެޑްމިނިސްޓްރޭޓަރ މިއީ ޔޫޒަރވެރިއެއްގެ މުހިންމު ކަމެއްކަން އެނގޭ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑުމެން ވަޑައިގެން ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދެން ކުރިއަށް އޮތްމަސައްކަތް މި އެޕްލައިކުރަން އުޅޭ ޕްރިންސިޕަލްއެއް ހާސިލުވެ ނުކުރެވުން އިނގޭތޯ. ދެން މި އާދޭ އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ކުރަމުންދާ މަސައްކަތް. މިހާރު ކުރަމުންދާ މަސައްކަތުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން ސްކޮޓްލަންޑު މިޔާ ކޮމްޕްލީޓް 2023 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން ކުރިއަށް އެބަ ގެންދަން، "މުކައްބަ"ގެ ނަމުގައި. އެއީ ހަމަ ސިޓީ ކޮމިޓީތަކުގެ ރިޕޯޓުތަކާ ގުޅޭގޮތުން އާންމުން ކޮމެންޓްކުރުމަށް އަޅުގަނޑުމެން ގެންދާ ކޮށްދީފައެވެ. ދެން ރިސޯސަސްގެ ތަރުތީބަކާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން މުކައްބަގެ އެކިއެކި ޕްރޮސެސްތަކަށް އަދިވެސް ހަމަ އެބަ ހުރި އެއްކޮށް ޑިސްކަޝަންކުރެވި. "މުކައްބަ" އޭޕް އިޝް އިޖު ޓޫލްސް. ޓެކްނިކަލީ ބައިނަރީ ކޮމްޕިއުޓަރުގެ އެޕްލިކޭޝަނާ ޑޭޓާ މިންގަނޑުތަކާއި ބަލާ ޕްރޮގްރާމް. ދެން އެ ޖަމްޢިއްޔާގެ ރަޖިސްޓަރީ ވެސް މެންބަރުން. ކޮމިޓީތަކުގެ އެޕްލިކޭޝަނާ އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން މި މުޖުތަމަޢުގެ ބައިވެރިވުމާއި މި ގޮތުގައި. މިހާރު ކޮމިޓީތަކުން ވެސް އެ އޭޕް ހުށަހަޅާފައި އެއްކަލަ ގެސްޓްލިސްޓް.އެޕް.އިނގޭ އެއްކޮށް މި އަދި ބޭނުންވާ ދަލީލުތަކާ ހުރި. އަޅުގަނޑުމެންގެ ޑޭޓާބޭސް ވެސް، މި އަދި ޓެކްނޮލޮޖީގެ ކަންތައްތައް މި އެންމެންނަށް. އެކަމަކުވެސް ބައިނަރީ އެޕްލިކޭޝަން ބޭނުން އިރު މި އަދި ސިސްޓަމް އަންނަ ޓެކްނޮލޮޖީ. އެންގެނޭގޮތަށް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ މިފަދަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބައިވެރިވުން ކޮމިޓީތަކުގެ ޓްރާންސްކްރިޕްޓް ވެސް. އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ލިސްޓްކުރާ އެންމެ ފަހުގެ، ވަރަށް ގިނަ ކަންކަމަށް ބިލުތަކުގެ އެއީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހުށަހެޅުން ވެސް ހަމަ ނުލިބޭތީ އެ އެޕްލިކޭޝަން. އެ، މިހާރު މި ޓްރާންސްކްރިޕްޓް ވެސް މި އޮތީ ކޮމިޓީގައި. ކޮމިޓީ އެޕް ހިނގައި މި ވެބްސައިޓް މަރުޙަލާތަކުން ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެން މި ކޮމިޓީތަކުގެ ބައިވެރިވުމެއް. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެންމެ ވަރަށް ބޮޑު ދަރުބާރު ހުށަހަޅާ އިޤްތިސާދީ ޓްރާންސްކްރިޕްޓްގައި ވެސް. ކޮމިޓީތަކުގެ ކަރުދާސްތައް ދެކޮޅަށް މިހެންވެ ހަދަން ވަރަށް ގަވާއިދުތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން މި ހަރަކާތްތެރި ބަޔަށް ޓެކްނިކަލް ކޮމިޓީއެއް ހުރި އެޕް ފަރާތުން ކޮމިޓީތަކުގެ ބައިވެރިވުމާއި އެކު އެޕްލިކޭޝަން، އެ ކޮމިޓީތަކާއި ހިއްސާކުރުމުގެ ޕޯޓަލްގެ، ޕާޓީ ސިސްޓަމް ޑިޒައިން ވިޒިޓް އެ ފެނިގެން، އަޅުގަނޑުމެން ހަރުދަނާ ކުރެވޭގޮތަށް ޕޯސްޓަރ މިހާރު ކޮމިޓީތަކުން ވެސް ހަމަ އެ ޕާރޓިސިޕޭޓް މި ކޮމިޓީތަކުގެ އަދި ބޭނުންކުރަން ކުރިއަށް ގެންދަމުން އަދި. ދެން އޭގެ ނުވަތަ ކޮމިޓީތަކުގެ ރިޕޯޓުގެ ޓްރާންސްކްރިޕްޓް އެޕްލިކޭޝަން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އިޝްތިހާރު "އެޕްލިކޭޝަން" ނަމުގައި ބައިވެރިންގެ ޓްރާންސްކްރިޕްޓް ޕޯޓަލްގެ ދެން އެ ބައިވެރިންގެ ޓްރާންސްކްރިޕްޓް

ބޭނުން ތަންތަނުގައި ވެސް ހަމަ، ޝަރީޢަތުން ބޭނުން ހުރި ބާސްޓު ދެކޭ ޖުރިސްޕްރޫޑެންސާ ތަފާތުތަކަށް ވެސް އަދާކުރެވުން ހަމަ އަމާޒުކޮށްގެން އެކި ތަންތަނުގައި، މިހާރު 2016 ވަނަ އަހަރުން ފެށިގެން އެކި ޕްރޮގްރާމުތައް ޤާނޫނީގައި އެބައިން. މި އަހަރު ވެސް އަދާކުރެވުން 4 ތަނެއްގައި ބޭގްޕްރޮޓޮކޯލްގެން ކުރިއަށް އެބަ ގެންދަން ތަފާތުއި އެބަ އޮތް. މި މަހުގެ ފުރަތަމަ ސުޝަން އިންސާނީ ފުވައްދުފަތުގައި. ސޯ، އެހެންވީމަ، އެގޮތުން އަދާކުރެވުންތައް ހަމަ ރިސޯސަސް ހުރިވަރަކުން އަދާކުރެވުން އެބަ ކަންތައްތައް ކުރަން. އަދި އާގެ އިތުރުން އަދާކުރެވުންތައް ހަމަ ޗެލެ ސްޓްރެޓަޖީ، ސޯޝަލް މީޑިއާ ސްޓްރެޓަޖީގައި ވެސް ކޯޓުތަކުގެ ރައްކާތެރިކަމާ ގުޅޭގޮތުން މީހުން ހަލުންތެރިކަމުގެ ފުރުޞަތުތަކާއި އަޅާލައިގެން އިންސާފު. ސަލާމަތީ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްގެ ނަމުގައި އިސްލާމީ ޢާލިމު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަދި ހަމަ އަދާކުރެވޭ އެކަށައެޅުމަށް. އާގެ އިތުރުން ހަމަ މުސްލިމް ދީނާއި ކުރެއްވި ސުވާލަށް. އިތުރުން އަދާކުރެވުން ތަޢާރަފް މަހަން ޖަމާޢަތުތަކުގެ ގޮތުން ކޯޓުތަކުގެ ގޮތުން ޚާއްޞަ ރައްޔިތުން، ފިޤުހުމަސްއަލަ، ވަކިން އަދާކުރެވުން ހަމަ މުޅި މިނިސްޓްރީގެ ޗީފުން ނިޔުމުގެ ހަމަ ފިޤުހުމަސްއަލަ ވަކި ކޯޓުތަކުގެ ގޮތުންނަން އަޅުގަނޑުމެންގެ ޖަވާބު އެ ބޭފުޅުން ބަޔާންކުރައްވައި ހުރިހާ ފުރުޞަތުތަކާއި ސްޓްރެޓަޖީ ގޮތަށް މުޅި މިކަމަށް ބައިވެރިވުމާއި ދޭހަ ގޮތުން ދެކެވޭ އެއްކަލަ ނަގަން ލިޔުންތައް، ބޭސިކް ދުވަ ސޮފްޓްވެއަރ ދެއް ބައްއަ މަޢުލޫމާތު ހިއްސާކުރާ، މިގޮތަށް އަދާކުރެވުން ފުރުޞަތު ކުރިއަށް ގެންދަން. އެއްވެސް ހަމައެކަނި ފިޔަވަޅު އަޅާކަށް ނުން. ރައްޔިތުން މިހާރު އެލްއައިސީގެ ޚާއްޞަގައި. އަދާކުރެވުން ހަމަ ފުރިހަމަ ޚާއްޞަވުމަށް މި ކޯޓުތަކުގެ ދަރަނި ހަމަ ގަވާއިދުތަކުގެ ދަރަނި ވެސް އެންމެ ފުރިހަމަ ހަމަ ރައްޔިތުން މިހާރު އެލްއައިސީން، ޚާއްޞަ ރައްޔިތުން، މިފަދަ ކަންބޮޑުވުން އެއަށްފަހު އަދާކުރެވުން މި ޝަރީޢަތުގެ މަޤާމާއި މި ދަރަ. އެހެންވީމަ، އަދާކުރެވުން ޝަން މަޢުލޫމާތު ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށް ޚާއްޞަ ބައިވެރިވުމަށް ފުރުޞަތު މަސައްކަތް ގެންދަން. މިހާރު ތަފާތުގައި ކޮންމެހެން. މިހާރު އަދާކުރެވުން އެހެންނަމަވެސް ޗެއްޕޯ އިންސްޕެކްޝަންސްޓަފް ކުރިއަށް ގެންދާނީ މިވަގުތު އަދާކުރެވުން މަޖިލީހުގައި އިނީ އިންގޭތޯ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަދާކުރެ މިހާރު މި ފުރުސަތުއަރުވަނީ ޑިފެންސް ޓީމުގެ އިންޖީނިއަރު މެންބަރު ޙަސަން ފަރީދަށް.

ޑިފެންސް ޓީމުގެ މެންބަރު ޙަސަން ފަރީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުގައްރިރު. ޝުކުރިއްޔާ ހުރިހާ ބޭފުޅުންނަށް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ސަޕޯޓްކުރަން ބޭނުންވީ ކަމަކީ، ކާބޯތަކެތި އިސްތިހާރުކުރުމުގައާއި އަދި އެހެނިހެން ވެސް ޕްރޮޑަކްޓްތައް އިސްތިހާރުކުރުމުގައި އަޅުގަނޑަށް އެބަ ފެނޭ މިހާރުކަން އަދިސް އާންމު އިޖުތިމާޢީ މީޑިއާގެ ހިލާފު ބައެއް ބަސްތައް ބޭނުންކުރާކަން އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރެވޭ. އެހެންވީމާ، މިކަހަލަ ކަންކަން ހުއްޓުވުމަށް، މި ގަވާއިދުގައި ވެސް އެބަ އޮތޭ، 8 ވަނަ ނަންބަރުގެ (ހ)ގައި އެ ވާހަކަ ބަޔާންކޮށްފައި އެއީ މަނާ ކަމެއް ކަމަށް. އެކަން ކުރުވިގެން ނުވާނެ ކަމަށް. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ އަޅުގަނޑަށް އެބަ ފެނޭ ހަމަ ބައެއް ތަންތާނގައި ހަރުކޮށްފައި ވެސް އެބަ ހުރޭ ބައެއް ހަމަ ލިޔުންތަކުގައި. އިސްތިހާރުތަކުގައި ވީޑިއޯތަކުގައި ވެސް އެބަ ފެނޭ. އެއީ ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ އެއްކަލަ ކުޑަކުދިންނަށް ނުބައި މުސްތަޤްބަލަކަށް މިއިން އެބަ ދޯދީ ދެއްތޯ؟ އެހެންވީމަ، މިކަންކަން ހުއްޓުވުމަށް މިހާތަނަށް ކޮންކަހަލަ ކަންތައްތަކެއްތޯ ކުރެވިފައި؟ އަދި މިފަދަ ކަންކަން ކުރާ ފަރާތްތަކާ ދެކޮޅު ކޮންކަހަލަ ފިޔަވަޅުތަކެއްތޯ މިހާތަނަށް އެޅިފައި ހުރީ؟ މިއީ އަޅުގަނޑު ސަޕޯޓްކުރަން ބޭނުންވާ އެއް ކަންތައް. ދެން އަނެއް ސުވާލަކީ، ފިހާރަތަކުން އުފައްދާ ބައެއް ތަކެތި، މުއްދަތު ހަމަވެގެން އުކާލާ ބައެއް ތަކެތި އަޅުގަނޑުމެން އެއްކަލަ ބާޒާރު މިހުން އެ މީހުން އަނބުރާ ހޯދި ލޭބަލް ބަދަލުކޮށްގެން ބާޒާރުވަރުގައި ވިއްކާތަން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފެނޭ. އެހެންވީމަ، މިކަހަލަ ކަންކަން ހުއްޓުވަން ވެސް މިހާތަނަށް ކުރެވިފައި ހުރި ކަމެއް މިހާރު ކުރުމުގެ ކަންތައްތަކެއް؟ އަދި މިފަދަ ކަންކަން ކުރާ ބޭފުޅުންނާ ދެކޮޅަށް ކޮންކަހަލަ ފިޔަވަޅުތަކެއްތޯ މިހާތަނަށް އެޅިފައި ހުރީ؟ ޝުކުރިއްޔާ.

މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްގެ ނައިބު އިސްމާއިލް ޢަލީ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެން ފުރަތަމަ ހަމަ ދެންނެވުން މި ކުރައްވާ ސުވާލަށް، އަޅުގަނޑުމެން އިސްތިހާރުތަކާ ގުޅޭގޮތުން، އާންމުކޮށް ހަމަ މި ރެއްޔިތުންގެ މިހާރުގެ ބޮޑު ކަންފުށިތަކުން ހަމަ، އާންމުކޮށް ހަމަ އިސްތިހާރުތައް ކުރުމުގެ ހުއްދަ އަޅުގަނޑުމެންގެ ނަގައިގެން ކުރިއަށް ގެންދާ އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ބައެއް ފަހަރު މި ބޮޑާހެން އާންމު އިޖުތިމާޢީ މީޑިއާތަކަށް ހިލާފު ކަމެއް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ހުއްދަ ދޫކުރައްވާ ނުހުންނާނެ އާންމު އިޖުތިމާޢީ މީޑިއާ ހިލާފަށް އެއްވެސް އިސްތިހާރެއް ކުރިއަކަށް ގެންދާކަށް. ދެން ޑާޓާބޭސްތަކެއް ތަންފީޒުކުރަނީ، ޕްރޮމޯޝަނުގެ އަނެއް. ދެން މިފަދަ އަޅުގަނޑުމެން މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުތައް ދެނެގޮތް ކުރިން ފާހަގަކުރެވުނު ހަމަ ފޯރިންޕޮލިސީ ގެޖެޓުކުރުމުގެ މަސައްކަތެއް. ދެން އިސްތިހާރުކުރުމުގެ ގަވާއިދަށް މި ދިމާވި މައްސަލައަކީ ދެން ހަމަ މި ބޭފުޅުންގެ ވެސް މި ހުރި ކޮންސަރން ހުރިހާ އިދާރާއްގައި ވެސް އެބަ ހުރި. އެހެންވީމަ، އަޅުގަނޑުމެން މިވަގުތު މީގެ ރަވަހާސްކުރުމުގެ މަސައްކަތެއް އެބަ ކުރިއަށް ގެންދަން. އެހެންވީމާ،

މިވަގުތު އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެވެސްވަރަކަށް އިސްތިޤްރާރުކަމާގެ އެހެން ގަދުވަމީގައި ހުރި އިސްތިޤްރާރުކަމާ ގެއްލުމެން ވަކި ގޮތަކަށް ހަމަޖެހިލާކަށް ނިންމާފައެއް މިވަގުތަކު ނެތް. އެއީ މި ގަވާއިދު ރިވައިސްކުރުމުގެ މަސައްކަތްތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދާތީވެ. ދެން ދެވަނަ ސުވާލު...

<u>މާލޭވެސް ފުރޭ އެންމެ ބޮޑު ކޮމިޓީގެ ޖުޑިޝަލް ޖެހުނިއްޔާ ސަސްޕެންޝަން މައްސަލާ ވާހަކަދެއްކުން:</u>

އަޅުގަނޑު ސަސްޕެންޝަ މައްސަލާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވެސް ކޮމްޕްލެއިންޓް އައިސްފިއްޔާމު ނުނީ އެކަކަށް ކަމެއް ފާހަގަކުރެވިއްޖައްޔާމު ކޮމްޕްލެއިންޓް ގޮތަކަށް ހަވާލު އެއީ އަވަހަށް ފިޔަވަޅުއެޅިދާނެ ގެންދަނީ. އެކަމަކު ވެސް މި ދުސްތޫރުން ބައެއް އަދި ގާނޫނު ހުރިފައި ޢަމަލު ކުރުގައި ވިދާޅު ދާގެ ދަރަން ގަވާއިދާއެއް ހަދައިގެން ޤާނޫނާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެއްބަސް އެއްކަމަށް ވެސް ޢާމްކަން ފިޔަވަން ފާއޭން. ފިޔަވަޅުތަކުން، އެއްބަސް ޢަމަލަށް ފިޔަވާކް ސާވާން ޤާނޫނާއި މި ޖޫރިމަނާ ކުރުން އެކަނިތަ ކަމެއް ކުރާ ކުރާކަށް މިހާރު އަދި ހުއްޓާ ކުރުވާލަނީ. އެކަމަކު، އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާނޫނުގެ ދަރަން ހަދަން ހުރި ގަވާއިދުތަކުން އެޢާދަ ތުރުނިވާ މަލް ކަނޑައެޅުއް ކުރިފަ ފިޔަވަޅުގައި އެޅުން ޖާން. އާދަން އެ ކަނޑައެޅުއް މަރުޙަލާ ކަމަކު ޖަވާބުދާރީ ކުރުވިދާއިރު. ދެން ކުރީގައި އިސްތިޢުފާ ޖާސްކުރި އިރު އަޅުގަނޑުމެން، މި ދުސްތޫރުން އެއްކަލަ މި ބައެއް ޖަވާބުދާރީކުރުން ހަދަން ފެށި ގޮތަކީ، މިގެ ދަރަން އެއްބަސް ފިޔަވަޅު ނުހޯދާން އެނގޭތޯ ހުސްފާއަކީ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ބައެއް އިސްތިޢުފާދީފައި އެއްގޮތަށް ވާސް މިހެއްޓި ދައްކާނެއްކަމަށް، ބެލެވޭގޮތުން ކޮމިޝަނަކީ ވެސް ޖުޑިޝަލް އަޅުގަނޑުމެން ސަސްޕެންޝަ ވެސް. އެކަމު އެއަކަށް ވެސް ރަނގަޅު ޖަވާބުއް ނުވެއް ފިޔަވަޅުކަނޑައެޅުން. އެކަނިވެ އެ ދެވޭނީ މި އެ ދޯދިރުއިން ހުއްޓުވާލެވިފައިވެ. އެކަމަކު އާދަމިއްޔާ ސަސްޕެންޝަންދިނުމަކީ ރަނގަޅު ޖިނާއީ ހުއްޓުވުން އެކަކަށް ބަރޯސާވެފައި ކަނޑައެޅޭ ނުރަވަ ކަނޑައެޅުން ފިޔަވަޅުތަކަށް ބޭރު ހަމަޖެހިގެންދާ ޖަވާބުދާރީކަމާ ވެސް ކުރިއަށް، ރަނގަޅު ޖިނާއީ ބޭނުންކޮށް އިސްތިޢުފާއަކީ ގެންނަން ހަދަ ކުރި ގޮތަކަށް ދިރާސާ ގެއްލުމެއް. ދެން ބަލާ ކުންނަން ޖިނާއީ ހުއްޓުވާލައި ހަދަ އެކަކަށް ކޮންމެ ބައެއް ކަމެއް ހުއްޓުވާލައްވާ. ބައެއް ހަމަޖެހިގެން ރަށް ކުރިއަށްދަނީ ސިޔާސީ ސަލާމަތް ދިރާސާކޮށް އެއްވެސް ވަކި ބަޔާކާ ބަޔަކު ކަނޑައެޅުން. ވިދާޅުވި އިސްތިޢުފާ ވެސް ހުރި ބެލެނިވެ ކޮމިޓީ ސަސްޕެންޝަން ބައެއް ވެސް ހަމަ ހުއްޓާ، ނިޔާޖީ ކަރަޖަ އެއްޗެހި ވެސް އެ ހުއްޓުވުން ފިޔަވަ ހަމަހަމަ ރަނގަޅު ވަރަށް ބައިވެރި އެކަކަށް ކޮމްޕްލެއިންޓް. އެކަންވެރިޔާ ދަރުވަރުގެ މުއައްސަސާތަކުން ކުރާ ކަމުގެ ޖަވާބުދާރީ ފިޔަވަޅު ބަލަހައްޓާނެ. އަދި ދިރާސާ ބައެއް ބައެއް

ބައެއް ރޫން ކަމުގައި ވިޔަސް ބޭއަދަބީ ކަމެއް ހިނގަންޏާ އަޅުގަނޑުމެން ހުއްޓުވާނަން. އެހެންވީމާ، މިގޮތުން ފަސް މި ގަވާއިދު ރަނގަޅަށް ތަންފީޒުކުރަން ފުރުސަތާ އެކަކަށް ކަންކަން ހަމަ ވަރަށް ރަނގަޅަށް ބަލާނަން. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ދެންމެ އެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު ކުރެއްވި ސުވާލާ ގުޅިގެން އަޅުގަނޑު ފަސް އެއްޗެއް އިތުރުކޮށްލާނަން އިނގޭތޯ. މި މުއްދަތު ހަމަވެފައި ހުންނަ ކާބޯތަކެތި ޚާއްސަކޮށް އެކްސްޕަޔަރވެފައިވާ ކަންކަމާ އެއްކޮށް، ހަމަ މިކަހަލަ ފަސް މި ތޮށުތެރިން ފައިބާ، އަދިވެސް ނަގައިގެން ބާޠިލުކުރުން މި އެއްޗެހި ވިއްކާ، އެއަށް މި ގާނޫނުގައި ވަރަށް ރަނގަޅަށް އަދަބު ދީފައި އެބަ އޮތް އިނގޭތޯ 72 ވަނަ މާއްދާގައި. ހަމަ އެހެން ގަޑުބަޑު ހަދައިފި ނަމަ 10 ހާސް ރުފިޔާއާއި 7 ލައްކަ 50 ހާސް ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެ ކަމަށާއި އަދި އޭގެ ސަބަބުން، އެ ވިއްކުމުގެ ސަބަބުން އެ ގަންނަ މީހާގެ ޞިއްޙަތަށް ގެއްލުމެއް ކަމެއް ވެއްޖެއްޔާ 1 މިލިއަނާ ހަމައަށް ޖޫރިމަނާކުރެވޭނެ ކަމަށް ފަސް ހަމަ އެބަ އޮތް، އަޅުގަނޑު މި ކުޑަކޮށް ތަފްޞީލުކޮށްލީ މި ކަންތައް. އަޅުގަނޑު މިހާރު މި ފުރުޞަތުއަރުވަނީ ފެލިދޫ ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢައްބާސް.

ފެލިދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ޢައްބާސް ވާހަކަދެއްކެވުން:

މަރުޙަބާ އިޙްތިރާމްތެރި ބޭފުޅުން. އަޅުގަނޑުގެ މި ކަމާ ގުޅިގެން، މި ކޮމިޓީގައި އިސްތިޢުމާލުކުރުމާ ބެހޭ ގަވާއިދުތަކާ ބެހޭ ގޮތުން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި މި ވާހަކަދެއްކެވި. އަޅުގަނޑުގެ މައިގަނޑު ސުވާލަކީ، މިހާރު ދެން އެކި ބޭފުޅުން އާދަޔާ ހިލާފަށް މި ކުރަނީ އެކި ކަހަލަ މަސައްކަތްތަކެއް. ފަހަކަށް އައިސް ރައްޔިތުންގައި ހަމަ އެންމެ ބޮޑު ރަށްތަކުގައި ފަސް ދަނޑުވެރިކަން މި ދަނީ ވަރަށް ފުޅާ ދާއިރާއަކަށް ކުރިއަރަމުން. ދާއިރާގައި ހާއްސަކޮށް ރަށްރަށާ ކައިރިން މި ދަނޑުވެރިކަން ކުރައްވާ ބޭފުޅުން އަދިވެސް މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި އެ އެއްޗެހި މާކެޓަށް ނެރުމަށް ޖަހައި އާދައާ ހިލާފަށް އެއަށް ބޭނުންކުރާ ކެމިކަލްތަކުގެ ބޭނުންކުރަނީ ކަމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަޢުލޫމާތު ލިބެމުން ދަނީ. އަދި އޭގެ ސަބަބުން އެ އެއްޗެހީގައި އެ ވޯނިންގ ރަނގަޅުވާއި މިކަހަލަ ބައިވަރު ކަންތައްތައް އެބަ ހިނގާ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު ފަސް ގަބޫލުކުރަން ފުދޭ އެންމެ ކޮމިޓީގެ ބޭފުޅުންނަކަށް ކާ ހިތަކު ނުވާތީ ބައެއްފަހަރަށް ސީދާ ސިފައިކުރަން އެ ސަރުކާރުގައި ތިބޭގޮތަށް. އެހެންވީމާ، މި ދަނޑުވެރިކަންކުރުމުގައި މި ގަސްތަކާ ބޭނުންކުރާ ކެމިކަލް ކަންތައްތަކާ ބެހޭ ގޮތުން މަޢުލޫމާތު ކޮމިޓީއިން ބެހޭ ގަވާއިދުގައި މިގޮތަށް ބެލެހެއްޓުމުގެ ފުރުޞަތު އެއީ ވަރަށް

މުހިންމު ކަމެއް ކަމަށް ދެކޭތީވެ، އެކަމާ ބެހޭ ގޮތުން ތި ބޭފުޅުންގެ ހިޔާލަކީ ކޮބައިތޯ ބަލައިލަން ދަންނަވައިލީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ހިތަދޫ ދެކުނު ދާއިރާގެ ޢިއްޒަތްތެރި މެންބަރު ސަޢީދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! އަޅުގަނޑު ސަޕޯޓް ކުރާ. އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ވެސް މި އެގްރިކަލްޗަރ މިނިސްޓްރީ އާއި އެސް.ޑީ.އެފް.ސީއާ ގުޅިގެން ތަޢާރަފުކުރެވުނު ސްކީމުގެ ދަށުން ދެ އެގްރިކަލްޗަރ ލޯނުސްކީމް، އެއީ ބޮޑެތި ފައިސާލިބޭނެގޮތަށް ހަމަ ދެ އެގްރިކަލްޗަރ ލޯނުސްކީމުގެ ސްކީމުތައް ހަދާފައި އޭގެ ދަށުން ސްޓާޓަޕްތަކާ ގުޅޭ ހަދާފައި. އެކަމަކު މި ސްކީމުގައި ހުރި އެއްޗަކީ ބައެއް ކަހަލަ ކަންތައްތައް ފުރިހަމަކުރަން ޖެހޭތީ ދަރަނިވެރިންނަށް އުނދަގޫވާތީވެ، ހުރިހާ ބަނޑުވެރިކަމުގެ އެއްބަސްވުމަށް ބައިވެރިވުމުގެ ނުކުޅެދޭ. އެކަމަކު އެއީ މިހާރު ސްކީމް ބަޔަކު ޤަބޫލުކުރެވޭ އެގްރިކަލްޗަރ މިނިސްޓްރީ އަޅުގަނޑުމެން ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ބޭނުންތައް ފުރިހަމަކުރުމަށް ބޭނުންވާ ކަމަށް ދެކެން. ތިން ދެ ބައި ގުޅިގެން އެކުލެވޭ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުން ފައިސާ ހޯދުމަށް ބަލައިގަނެވޭ ކަމަށް ގަބޫލުކުރަން. މިހާރު ސްޓާޓަޕް ވިޔަފާރިތަކަށް ހަމަ ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ލޯނު ދޫކުރާ ހިސާބެއް ކަމަށް ހިތަށްއަރާ. އެ ބަނޑުވެރިކަމުގެ ދެ ބައި ނޫނީ ހަމަ ހަމައަށް ކޮށް ދެނެގަތުމަށް އެހީތެރިވޭތޯ. އެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ބައިވެރިން ދޫކުރާ ފައިސާ ސްކީމު ހަރުދަނާކުރުމަށް ޤަވާޢިދާ ޚިލާފަށް އެބަ ހުރި ކަމަށް ހިތަށްއަރާ. މިހާރު ޖުމްލަ ހާލަތު ބަލާއިރު ކަމެއް ކަމަކަށް ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ބައިވެރިން ބައިވެރިކުރުމަށް ވިޔަފާރި ފަށާފައި ހިނގާ ފައިސާ ދޫކުރުމަށް ފޯރުކޮށްދޭން. މި ސްކީމް ފުރިހަމަ ކޮށް ކޮމިޓީއަށް ގަބޫލުކުރަން. އެ މައްސަލަ ބެލުމަށް ފުރިހަމަ ސްޓާޓަޕް ޕްރޮޖެކްޓުތަކަށް ދޫކުރެވޭ ފަރާތެއް ހުރި ލޯނުގެ އަދަދު ފާހަގަކުރަން. އެ ދެ ބައި ސްޓާޓަޕް ފައިނޭންސްކުރަން ޖެހޭ ބަދަލުތަކާ ދިމާލަށް ބަލަން. އެއީ ބަޔަކު ސްޓާޓަޕް ޕްރޮޖެކްޓުތަކުގެ ފައިސާ ހަމަ ބަދަލުތަކަށް ބަލައިލީ. މި ދަރަނިވެރިން އެއްކަލަ މަސައްކަތް ހިނގާ ވަރަށް ގިނަ އެއްޗެއް ހޯދާ، ފައިނޭންސްކުރަން ބޭނުމެއް ނުލިބޭ އެކަމަކު ބަދަލުތަކެއް ލިބޭ އެއްޗެއް އަލަށް ދެވިފައި އެއްބަޔަކު ނުނިމިގެން ނިމިގެން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެން ފުރިހަމަ ކުރަން އެއީ ފައިނޭންސްކުރާ ފަރާތުން ނަގައިދިނުން ގާތުގައި ވެސް ވާހަކަ ދެއްކިން. އެކަމަކު ބައިވެރިވާ ހަމަ ފާހަގަކުރަން ކުރިއަށް ދެއްކި އެއްޗެއް ބެލޭ. ނޫނީ ކުރިއަށް ބެލޭ ބަޔަކު ފުރިހަމަކުރާ ފައިނޭންސްކުރި ހަމަ

ފަހަރެއްގައި އެ ރަނގަޅު ޕްރޮޕޯޒަލެއް ނުފެނިދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުންވާނީ އިތުރަށް ސަޕޯޓުދެއްވުން ހަދަން. އެގޮތަށް އިސްތިމްރާރު ފާސްކުރާ ގަވާއިދުގައި ނުހިމެނި ކަމުގައި ވިޔަސް، އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ޕްރޮޕޯޒްކުރެއް ހަދާފައި، ޕްރޮސެސް ފަސޭހަ ހަދާފައި އިންނަނީ ޚާއްޞަ ގައިޑް ސަޕޯޓެއް ހަދަން. އެއީ ވަރަށް ގިނަ ޤައުމުތަކުގައި ހަދާ އުސޫލު. އެހެންވެ ރާއްޖޭގައި ނަމޫނާ ފުރަ ސަރުކާރާ ބައި ބަޖެޓުފަހުން ދޭ އެ އިންޓަރނޭޝަނަލް ހުރިހާ ގައިޑްލައިނެއް. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑު ބޭނުންވީ އާންމުންނަށް ދެއްކުމަށް ރާއްޖެއިން އެމެރިކާ ކޮމިޓީތަކުގައި އެއްވަރަކަށް ހުޅުވާލެވިފައި ހުރި ބަޖެޓް ޕްރޮސެސް، ކުރިން ބަޖެޓްކުރި ސަރުކާރުތަކުގައި ވެސް ކޮށްފައި އޮތް ޚާއްޞަ ކަމެއް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ބޭނުމީ ބަޖެޓަކީ ފަހަރެއްގައި ވެސް ހިއްސާކުރާ ހަމަ ގަވާއިދެއް ކަމުގައި ހަދަން.

އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާ ޕްރޮޕޯޒަލަކީ ހުރިހާ އިދާރާތަކެއް ބަޖެޓާ ގުޅޭ ހުރިހާ ތަފްޞީލްތަކެއް މި ހުށަހަޅާ 10 ދުވަހުގެ ތެރޭގައި އަޅުގަނޑުމެން އެ ޕްރޮޕޯޒަލަށް ހަމަޖެހިފައިވާ މުސާރައާއި އިންސެންޓިވް ވަސީލަތެއް ދޭން މިހާރު ޕްރޮޕޯޒަލް ހަދާފައި، ކޮމިޓީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޝަރުޠަކަށް ހެދުމަށް ރިސާރޗް ކޮށްފައިވާ ރަނގަޅު ވިސްނުމެއް ވެސް ވެއްޖެ. ދެން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި މާލީ ކޮމިޓީއަށް. އެއީ އެއްވަރު މިހާރު ބަޖެޓްހުށަހެޅުމުގެ ތެރޭ ކުރީގެ ސަރުކާރުތަކުގައި ކަމެއް ބަޖެޓް މުއައްސަސާތަކުގެ އޮޑިޓްތަކާއި، ފަންޑް ތަކުގެ އޮޑިޓްތަކާއި، އެ ކަންކަމަށް ގާނޫނީ ގޮތުން 3 މަހުގެ ނަމޫނާއެއްގައި ވަރަށް ގިނަ މަޢުލޫމާތު ވެސް ދޭ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެ ކަންކަން ކުރަމުން މި ދިޔަ. އެހެންވެ އެ ރިޕޯޓްތައް ފޮނުވުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ބަދަލުތަކާ އެކު ބޭނުން ބޭނުންވާ ފަދައިން، މި ބަޖެޓުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ކޮންމެ ތަނެއްގައި ތެރޭ އަދި ކުރިން ވެސް ޕްރޮގްރާމް ބަޖެޓް ރަށުތަކާ އެކު ހުށަހަޅާ. އޭގައި ބަޖެޓްގެ ފަރާތްތަކުން އެ ފަރާތަކުން ހިމަނާ ވެސް މިހެން. އެ ވަރު ބަޖެޓް ހުށަހެޅުން. އެއީ ޢާއްމުކުރެވުން ވަރަށް ފަހަށް. އެހެންވެ މި ޕްރޮޕޯޒަލް އިސްލާހާއި ޕްރޮސެސް ގަވާއިދުގެ ތެރޭގައި ނުހިމެނެނިސް އެ ވަސީލަތުގެ ފުރުޞަތު ދެނީ. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވަނަ ބައްދަލުވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ މަނިކު ދާއިރާގެ އިސްކަންދަރު މެންބަރު ހުސައިން މުބާރަކަށް.

މަނިކު ދާއިރާގެ މެންބަރު ހުސައިން މުބާރަކު ވާހަކަދައްކަވައިފައިވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޙައްރިރު. މަރުޙަބާ އެންމެ ބޭފުޅުން. އަޅުގަނޑު ވެސް ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ދެމު އިސްކަންދަރު މެންބަރު، ވިލުފުށި ދާއިރާގެ އިސްކަންދަރު މެންބަރު ހުސައިން ވަޙީދު ކުރެއްވި ސުވާލާ ގުޅިގެން، މި މަސައްކަތުގައި ހުންނަ

ކާބޯތަކާއްގާ ގުޅޭގޮތުން. އަޅުގަނޑު ވެސް ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި ފުލުހުން، ފޯޗިބަބަލްސް ވިއްޔާ ފިޔަވަޅުތަކުގެ ބޭރުގައި ނުޖުވައި ހަމަ ހުރޭ ބަރަހަލާކުރި އެ އެއްޗެހި ހަމަ ނަގައިގެން ގެންދެވޭ ގޮތަށް. އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ ގަވާއިދެއްގެ ތެރެއިން ނަމަވެސް ފިޔަވަޅުއިން ބޭރުގައި އެ ބޭއްވަން ހުއްޓުވުން ގޮތެއް ހަރަކާތްތަކުން، ތަނުގަދާން ތަންފީޛުކުރުވުމެއްގެ ކަމުގައި އެއީ. އެ ބޭނުންކުރުން އެންމެ ރަނގަޅު ދުސްތޫރީ، ވިސްނަން ކޮމިޓީ ނިޔަމަ އެ ބަރާބަރީ. ބެހޭނީތާ ކޮންމެވެސް ގޮތަކަށް ބަދަލު އެބަ ނަގައިގެން ބޭނުންކުރޭ. އެއީ ސިޔާސަތަކުން އެންމެ ހަރަކާތް ފާހަގަކޮށްލާ ހަމަ ތަޖުރިބާ ވެސް އެ ނުވާނެ. އެހެން ފަރާތްތައް ބަރާބަރު ކޮމިޓީއަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ގަބޫލުކުރަމް ނުކުތާ، އަހަރެން، ތަންތަނުގެ ހަރަކާތްތަކުގައި ތަންފީޛުކުރުވުމަށް ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ދެކެނީ އެކަން އެއް ކަމެއް ކަމަށް އަޅުގަނޑު ގަވާއިދުގެ ސުވާލަކީ، ސަރުކާރު މިނިސްޓަރީގައި ...

އަޅުގަނޑު، ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު. ހުސީނާ މުޙައްމަދު އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު މި ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރުއަދާ
އެއްކޮށް ޖަވާބުދާރީ މަސައްކަތްކުރައްވާތީ. އިތުރު އަދި ސްޓާފް ހަނދާންކޮށްދީފައިވާ. ޓެކްނިކަލް ކަމަކަށް ކޮމިޓީގެ
ދިރާސާކޮށް ބޮޑުގައި ބަޔަކާބައިގެން މި ވިއްކާވިއްސުމަން، އަޅުގަނޑު ހިތުން ފުރެ އެސްޓިމޭޝަން ނުވަތަ
ކޮމިޓީގެ ޚިދުމަތް ތަންތަނާ ބޭނު ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު ހަދަމުން މިދާ ގަވާއިދުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް
ނުކުތާތަކެއް ލިޔެފައި ހުންނާނެ. ހަމަ ޕީޑީއެފް ފޯމެޓުން އެކްސެސިބަލް ނުކުރެވޭ ގޮތަށް ކާރިޝަސް ކޮމިޓީގެ
ވިއުކަން ބުނެއްޖެ، ކޮބައިކަން އާދެ ޢިޖްރާތުތަކާ، އެގޮތަށް އަޅުގަނޑުމެން ތަޔާރު ހުންނާނީ. އެކަމަކު މި ގަވާއިދު
އަދި ވެސް ހުރި ހަމަ ޑްރާފްޓް ސްޓޭޖުގައި. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މިހާރު މި ގަސްޓަމްކުރަނީ އެ ޑްރާފްޓް ސްޓޭޖުން
ވެން ވީ ޑޮކިއުމަންޓް އިން ފީޑްބެކް ކޮމެންޓްސްއެއް ވެސް ހަމަ ގެނެސްދެވެން. ދެން އާދެ ހުރި ފިޔަވަ ކަންތައްތަކާއި
އަޅުގަނޑުމެންނާ މި ވަގުތަކު ބޭނުންކުރެއް ނުހިނގާ. ބޭނު މި ގަވާއިދު އަޅުގަނޑުމެން ގެނޫ، ސިޓީ އިމްޕްލިމެންޓޭޝަން
އަޅުގަނޑުމެން ގެނެބޭނުންވާ ކުރިން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ޕްރޮސެސް ކޮމިޝަނާ އެބިލިޓީ ވަން މަސައްކަތް ވިއަސް
ވެސް ގެނެބޭނުންވަން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަންވެން މި ދުސް. އެހެންވީމާ، މި ގަވާއިދަށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އަދި
އުނދަގޫތައް އެ ގަވާއިދު އެންފޯސްކުރަން ފަސޭ އިދާ ކޮންސަލްޓޭޝަން ވަރަކަށް އެއްވެގެންދާނެ ކަމަށް މި ބަލަނީ.
ދެން ޢަޙްމަދު ކަމަކަށް މި ފަސޭހަކޮށްދޭން ބޭނުންވޭ، ހަމަ އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް އިންޓް ފަރި އިމްޕްލިމެންޓް އެކަހަލަ ތަކެތި
ބޭނުންކުރުމަށް ކޮންސަލްޓަލް ގެއްލުން ހުރި ކަމެއް ކަމާ. އަސްލު ވަރަށް ބޮޑަށް އަޅުގަނޑުމެންގެ ތަރައްޤީގައި ދޭތެ
ބަލިތަކަށް ކޮމިޓީތަކާއި ޖިޔާއިން އަންނަ ބަލިތަކާއި ކަމަށް ވެސް ގެނަ ބާރަކު އެބޭރު ބޯޑު ބަލައިގަނެއްވެވިގަތީ. ދިސާވަކަން
ކުންސަލަރ ކަނޑަ ބަލިތަކާ ވަރަށް ގިނަ. އެއްވެސް ދިރާސާއާއި އަޅުގަނޑުމެންގެ ތެރޭގައި ހިދުމައް ނުތް
ކޮމިޓީތަކުން ކަމުގައި މި ބަލިތަކާ މި އަންނަނީ. ދެން ދިރާސާކުރުމުގައި އެސްޓިމޭޝަން ބާރު އިތުރު ކުރިން ސަރޗް
ވެސް ފަހަރެއްގެ ކުރިއައްވައިލި، ވަރަށް ބައިވެރު ޖެއްސުމުތަކާއި އަޅުގަނޑުމެން ހަދާންޖެހޭ އިތުރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ރައްޔިތުގެ
ޖެސްޗަރސް ކޮޕީކުރާ އިރު ފަރިއް ހަމަ ފުރި މިނިމަމް. ވަރަށް ބޭސިކް ޖެސްޗަރތައް ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ
ކޮޅިކަލާ ވެސް އިމްޕްލިމެންޓޭޝަން ޕާރާމީޓަރ މި ޑިސްއެނޭބަލް. ހަމަ ވަރަށް ބޭސިކް އަސްލު
މަސަތެއްކޮށްތަކުރެބަލް ސްޓޭޖްއަން ވިސްނައިލާ އިތުރު ވެސް ހަމަ އަސްލު ބޭސިކް ޕްރެކްޓިކަލް ވެސް ދިނަ ފަހަރަން
ނުގުން. އެހެންވީމާ، ވަރަށް ބައިވަރު ކޮމިޔުނިކޭޝަނަށް އެބަޔަކާ ގާނޫނު ތަރުޖަމާކުރަން ބާރާއިރު ވެސް. އަސްލު
ތެރެއަކަށް ގޮތުގައި ގާނޫނު އަޅުގަނޑުމެންނަކަން ތަރުޖަމާކުރަން ވެސް ނުކޮށް މިކަހަލަ ކޮމިޔުނިކޭޝަނާ އެއްކޮން.
އެހެންނަމަވެސް، ގާނޫނާއި އަމިއްލަ އެހެން އެކްސެސިބިލިޓީގައި ބާރާއިރު ހަމަ ދަސްކޮށްލާ ވެސް، ވިޔަފާރިތަކާއި ވެސް
އަދި އަޅުގަނޑުމެން ރަޖިސްޓަރުކުރާގޮތް އަޅުގަނޑުމެން ބަހަވީ ރަށްކޮށްޓަވާ އިރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ވެސް ހަމަ

ވަރަށް ގިނަ ފުރުޞަތުތަކެއް ހުޅުވިގެންދާ ކަމެއް ގާނޫނެއް އޮތުމަކީ. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް އަލިއަޅުވައިލާނަން. ދެން ދެވަނަ ސުވާލަކީ؟ އާދެ! ސޯޝަލް މީޑިއާއަކީ، ސޯޝަލް މީޑިއާގައި މި ހިންގާ ބްރޯޑްކާސްޓަރު އިވެން ބްރޯޑްކާސްޓް ޕޮއިންޓް އޮފް ވިއުއިން ބަލާ އިރު ކޮންޓްރޯލް ނެތް އެއްޗެހިތަކެއް. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ވަރަށް ބޮޑަށް މިޔާ ސްޓޭކްހޯލްޑަރުން މަސައްކަތްކުރަނީ. ދުނިޔޭގެ އެހެން ގައުމުތަކުގައި ފުދޭ ސްޓްރެޓެޖީ އޮތޯރިޓީތަކަށް ބަލާ އިރު އެބަ ތިބޭ ހަމައެކަނި ސޯޝަލް މީޑިއާ ނޫނިއްޔާމު މި ޓްރެޑިޝަނަލް މީޑިއާ ސްޓޭކްހޯލްޑަރުން ޚާއްސަ މުވައްޒަފުންތަކެއް. ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ސޯޝަލް ބްރޯޑްކާސްޓަރުން ވެސް އެ ބޭނުމާ އެގޮތަށް ކުރައްވާ. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ފުރުޞަތު މި ސޮސައިޓީތަކުގައި ބަލައިލި އިރު އިންޑިއާ، ތަރައްޤީވެފައިވާ ގައުމުތަކުގައި ހަމަ ސޯޝަލް މީޑިއާ ސްޓޭކްހޯލްޑަރުން ވަނީ މުވައްޒަފުންތަކެއް ބަހައްޓާ. ބަޖެޓް ދެން މީ ޕެންޓޯ ކާޑު ދަތުރު ރިސްކަސް ހިއްސާ.

ކޮންޓްރެކްޓުކުރާ އިރު ވަރަށް ޖެނެރަލްކޮށް އަޅުގަނޑުމެން ކޮންޓްރެކްޓުކުރަން މި ޖެހެނީ. އެހެންވީމާ، އެ ވެސް އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮތީ ދައުރެއް މިގޮތަށް ބަލާ އިރު. ދެން އަޅުގަނޑުމެން އުއްމީދު މި ކުރަނީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ޓާބަލިންގެ ގަވާއިދު އަދި އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮތީ ވަރަށް ބޮޑަށް ރެސްޕޮންސިބަލްކޮށްކުރެވިގެންދާނެ ކަމަށް. ދެން މިހާރު ވެސް މިފަދަ ސަޕްލަޔަރުންނާއި ފަރާތްތަކުގައި ވިއްކާން ބަހައްޓާ އިރު އާދޭ ޕްރޮޕަރޓީއަކީ އެއްޗެއް ހަރުކަށިކޮށްލައި ބެހެއްޓުމަށް އަޅުގަނޑުމެން އިރުޝާދު ދެން. މިހެން އަޅުގަނޑުމެން ކުރާ އާންމު މާކެޓް ސަރވިސްޕްރޮވައިޑަރުންނަށް އެކަހަލަ ތަންތަނަށް ވަންނަން ވެސް ވަންނަމު ހަމަ. އެހެންނަމަވެސް، މިހާތަނަށް އަޅުގަނޑުމެން ފިއުއަލްސަޕްލައި ކޮބޯޓެކްސްގެ ރައްކާތެރިކަމުގެ ގަވާއިދު އަހަރުގެ ކުރީން އަޅުގަނޑުމެންނަކީ ފިއުއަލްއެޑްކަން ނެތް. މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި މަސައްކަތްކުރަނީ ޓްރާންސްޕޯޓު ގަވާއިދާ އެއްކޮށް އެ ފިއުއަލްގެ މިންގަނޑު އެކުލަވައިލެވިގެން، އޭރުން ދެން އަޅުގަނޑުމެންނަށް ޗެކުލިސްޓެއް ދެން މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް އޮތް އެންމެ ބޮޑު ފިއުއަލްގެ ގޮތުގައި މި ގޮތުގެން ވެސް ލިބޭތީ ބާރަކީ. ސާ، ޓްރާންސްޕޯޓްގެ މިންގަނޑު އަޅުގަނޑު މިހާރު ވެސް ފުރަތަމަ ގެންގޮސްބައް އެކުލަވައިލެވިފައިވަނީ. އެހެންނަމަވެސް، އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ލިބޭނެ ކުރިއަށްދާއް ކަމަށް މި ބަލަނީ އެ ކޮންމެއަކާ ހުއްޓުވުން. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>މިނިސްޓަރ އޮފް ހެލްތުގެ ނައިބު އިސްމާއީލް ޒާހިރު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ. ހަމަ އިތުރަށް ހާލަތުގެ ވާހަކައަށް އެޑްމިނިސްޓްރޭޝަން. ދެން ވަރަށް ގިނައިން މެންބަރުން އެބަ ކުރައްވާ އެއްކަލަ މިކަން ތަންފީޛުކުރުވިގެން މި އުޅެނީ ޕްރޮވިޝަނަލް. ދެން މި ގާނޫނު އައިއިރުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ ކޮމްޕީޓު ވަރަށް ދަށް އިނގޭތޯ. އެހެންނަމަވެސް، ހަމަ ހުރިހާ ބޮކްސްތަކުގެ ވަޅުފާމަށް ޖަކާއި ހަމަ ދަރާނަވައިލަން ބޭނުންވޭ. މި ގާނޫނު އައި އިރު އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ދުވަ ގާނޫނު ތަންފީޒުކުރަން ތިބީ 15 ދުވަހުގެ ފުރުން. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އެމް.އެން.ޑީ.އޭއަށް ބޭނުންވާ ހުރިހާ ދުވަހުގެ ފުރުން ހުއްދަ ލިބިފައި ހުރި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން އެ ޕްރޮސެސް ކުރިއަށް މި ގެންދަނީ. ދެން ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ ގަވާއިދުތައް މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން ޑްރާފްޓު ފަންޑިގެ ދަށުން ހުރިހާ ގަވާއިދުތަކެއް ކަސްޓަމަރކޮމެންޓްކޮށްލައި، މިހާރު ބައެއް ގަވާއިދުތައް ޕަބްލިކް ކޮމެންޓަށް ނިމި، މިހާރު ބައެއް ގަވާއިދުތައް ފޮނު ސްޓޭކްހޯލްޑަރުންގެ ކޮމެންޓަށް ވެސް ފޮނުވިފައި. އެހެންވީމާ، އިންޑަސްޓްރީއާ އަޅުގަނޑުމެން މި ބަލަނީ ކުރިއަށް އޮތް ދެ މަސްދުވަސް ތެރޭގައި މިކަން އެއްކޮށް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ނިންމައިލެވިދާނެ ގޮތުގައި މި ބޭރު ހުރިހާ ކަމެއް ތަންފީޒުކުރެވިގެންދާނެ ކަމަށް. އެހެންކަމުން

ގާނޫނު އައިއިރުގައި އެމް.އެލް.ޑީ.އޭގެ ކެޕޭސިޓީ އަސްލު ވަރަށް ލާޒިމް އޭރު. އެހެންނަމަވެސް، މިހާރު އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމަ ހުރިހާ ކަމެއްހެން އަޅުގަނޑުމެން ހަމަޖެހިފައި ހުރީ އިނގޭތޯ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމަށް.

ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ އެއްޗެއް ސާފުކޮށްލަން. އިސްތިހާރު ފީގެ ގޮތުގައި، މިއީ މި ބޭފުޅުން ރިވައިސްކުރައްވަން އެބަ ވިސްނާވަޑައިގަންނަވަންތޯއޭ؟ މިހާރު މި ނަގާ ފީއެއް، މި ގަވާއިދުގައި މި އޮތް ފީއެއް ރިވައިސްކުރައްވަން އެއްވެސް ވިސްނުމެއް އެބައުޅޭތޯ؟

މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްގެ ނައިބު އިސްމާއީލް ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން އެބަހުރި މި ގަވާއިދު ހުރިހާ ބައެއް ކަންތައްތައް ސްޓްރީމްލައިންކުރުމުގެ ހުރި ކަންބޮޑުވުންތަކާ ގުޅޭގޮތުން މި ގަވާއިދަށް ގެންނަންޖެހޭ ބަދަލުތައް ގެންނަން. އެއީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހަމައެކަނި ބިޒްނަސް ކައުންސިލަކުން ނޫން. ބައެއް އެމްބަސީތަކުން ވެސް އެބަހުރި މީގެ ކަންބޮޑުވުންތައް ހިއްސާކޮށްދީފައި ބައެއް ކަންބޮޑުވުންތަކާ ގުޅޭ ގޮތުން. އެހެންނަމަވެސް، އެ ހުރިހާ ކަމަކަށް ރިއާޔަތްކޮށް ގާނޫނުން ގެނެވޭން ހުރި އެކަކަކާ ބަދަލުތަކެއް ގެނައުމުގެ މަސައްކަތް އިދާރީކޮށްވިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެން ގެންދާނަން ކުރިއަށް.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިހާރު ފުރުޞަތު މި އަރުވަނީ ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ދާއޫދަށް.

ކުޅުދުއްފުށި އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު ދާއޫދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މުގައްރިރު. އަޅުގަނޑު ކުރަން އުޅުނު ސުވާލުގެ ކޮންމެވެސްވަރަކަށްގެ ޖަވާބެއް ލިބުނީ. އެހެންނަމަވެސް، އަޅުގަނޑު އަދި ހަމަ އިތުރުކޮށްލާނަން. އެއީ އިންސްޕެކްޓަރުން، މޮނިޓަރުކުރަން ހިއްމަވަން ރިސޯސަސްގެ ތަންތާގައި ދަރުނަތުން ކަމަކީ ފުރަތަމަ މި މައުލޫމާތު ދެއްވި ދެއްވީތޯ؟ ދެން އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ،

ޕޮލިސް ނުވަތަ އެމް.އެން.ޑީ.އެފް ނުވަތަ މިފަދަ އެހެން ފޯސް ހިއްވަރުން ރިސޯސަސް ތަންކޮޅެއް ރަނގަޅު ބަޔަކާ އެއްޗެއް ކޮށްދެއްވުމުގެން ނުވަތަ ޕްރިޒަނަލްވެގެން މި ކަންކަން މޮނިޓަރކޮށް، އެގޮތުގެ އުޅުނަލުން އެއްވެސް މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރަން މިހާރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ކުރިއެއްވާނެތޯ؟ ދެން އަނެއް ސުވާލަކީ، ހަމަ ފުލުހުން ހާއިރުގެ އިސްތިސްނާ ފިޔަވަޅު ކުރިޔަށް ކުރާ ސުވާލެއް. އެއީ ކޮމިޓީގެ ނަމަވެސް ތިމާވެށީގެ ސިސްޓަމް އިސްތިޢުމާލުކުރަން. ދެން ހަމަ އަދި މިހާރުވެސް އެއްކިބާ ހިފަހައްޓައިދޭން ނޫޅެ މި ކަންކަން ސުޕަވައިޒްކުރުމަށް އިސްތިޢުމާލުކުރަން. ދެން އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، އަޅުގަނޑު ނަސޭހަތެއް ދީފައި އެކަން މުޅިއަކުން ހަމަ ދެވިދާނެ. ހަމަ ކޮންޓްރޯލް ވަކި މި ބޭނުން ކޮރަސްޕޮންޑެންސް ބޭނުމެއް ކިޔައި ހޮޅިގެން ހާޒިރުވި ސުވާލު ޗެކްކުރުމާއި އަދި އެވަނީ ބާރު ބޭނުން ދިޔައިރު ދިމާވި ކަންކަމާ ސަމާލުކަމެއް ކުރިއަށް ހަމަ ކޮންޓްރޯލުކުރާ ކަންތައްތަކެއް ކުރަންވާނެތީ. ދެން ސިވިލު ސަރވިސް ސިސްޓަމްގެ ފުލުހުން ހޯދޭނެ ކަމަށްފާހަގަކުރި. އެއީ ދަށުކަން ސުވާލު. ދެން ޖެންސީން ސުވާލުތަކެއް އަޅުގަނޑު ދެކޭގޮތުގައި ހިފާފައިވާނެ ކަމުގައި ކަޑައެޅި އިތުރުވާ. ކިޔަން ޝުކުރިއްޔާ މުއްސަނދި ކޮންމެ ކޮމިޓީއެއް ވާނީ އެވަނަކޮށް މެދުވެރިކޮށް ގޮތް. ދެން ތިވަނަ އަށް އަޅުގަނޑުގެ ސިވިލު ސަރވިސް ޕްރޮސެސްގެ މި ކޮޅުދައިގެ އަޅުގަނޑުގެ ހުރި ފިކުރު ފާހަގަކުރަން؟ އަޅުގަނޑު ވެސް ފުރިހަމަ ކޮށް ފާހަގަކުރަނީ މިހެން ވަރަށް ބަސްތަކެއް ހިފެހެއްޓުމަށް ބަލަން ދިމާކުރެވުނު ކަމަށް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ބަޔަކު ގަބޫލުކުރަން ހިއްސާކުރިވާ ކަމަށް ޝުކުރިއްޔާ، އަދި ވަކި ޙާލަތެއްގައި ފުލުހުން ބޭނުންކުރީ؟ އަޅުގަނޑު ސާފުކުރިއްޔާ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު.

މިނިސްޓަރ އޮފް ހޯމްގެ ނައިބު އިސްމާއީލް ޝަރީފް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ، ސާފުކުރިއްޔާ މެމްބަރު. ފުރަތަމަ ހަމަ ސްޓޭޓްކޮންސްޓިޓިއުޝަން، ވަރަށްބައި ޤާނޫނު ކަނަޑާ އިދާރާތަކުގެ އެއްބަސް ސިޔާސަތުގެ އަސާސީ ނޫސް؛ މި ގޮތުގައި އެބަދޭ، އަޅުގަނޑު ސިފާ އެކްޓަކީ މާއްދާއެއް ހަމަހަމަ ނަމެވެ. އެއްބަސްވުން، ކޮމިޓީގެ ޚިދުމަތްދޭ ބަޔަކަށް އިންޓަރނޭޝަނަލްގެ މަސައްކަތް ސިވިލް ކަމަށްފާހަގަ ހަމަހަމަކުރުމަށް އެކިކަމަކުން ގަރުން. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ގޮތަށް ބަލަމުންދަން ފުރިހަމަ މާލި ސިވިލް، ފުރަތަމަ އެންމެ އަޅުގަނޑުމެންގެ މި ތާނގެ ބޭރު އާންމުކަމަށް މާލީ ރިޕޯޓުން ކަމަށް ވާހަކަ، އަޅުގަނޑުމެން މާލީ ސިވިލް ކަމަށްހޯދަން ބާރު އިދާރާތަކުގައި ކަމަށްވާ ފަދަ އޮފީސް ދިރިއުޅެމުން ބަލަން. އެހެންނަމަވެސް، މިލާއި ތިރާވެ މަރުކަޒުގެ މި ގޮތުގައި ވޯކިން އެ ބައިވެރިން އިންސްޓިޓިއުޝަނަލް ތަރަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ހުށަހަޅާފައިވާ މި ދޭހޭ. އޭގެ ފުލުހުންގެ ސިވިލް ސަރވިސްގައި އެ ފުލުހުން، އިންސްޓިޓިއުޝަނަލް ތަރަކަށް މި ޓްރޭނިންގް ފުލުހުން ހުއްޓުން އެ ބައިވެރިން ސިވިލް ސަރވިސް ފުލުހުން. އެކަމަކު ފުލުހުން މި ވަސަންގެ ދައުލަތުގެ މާލީ ދިރާސާއެއް. އެހެންނަމަވެސް، ސިވިލް ސަރވިސްގެ ފުލުހުން އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ސަރވިސް އެއީ ބޭނުންކުރަނީ ސަރުކާރުން ހޯދުން އެކަމުގެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ވަޒީފާ

އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެނގެން ހުއްޓިފައި އިނީ. އަޅުގަނޑުމެން ވަރަށް ގިނަ ބައްދަލުވުންތަކެއް، ސިޓީ ކައުންސިލްގެ 70 މެމްބަރުން އަޅުގަނޑުމެން ތަމްރީނު ވެސް ކޮށްދިނުން މިނިސްޓްރީގައި. އެހެންނަމަވެސް، އެކަން ކުރިއަށްދާ ގޮތެއް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނޭގެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ފަހަރު ދެންމެ ފާހަގަކުރެއްވިހެން އަޅުގަނޑުމެން މި އަންނަ މަހުގައި މި "އުފާވެރި"ގެ ޕްރޮގްރާމު އެބަ ފަށަން ފުރަތަމަ ފަހަރަށް. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެންގެ ވިސްނުން އެބަހުރި ފުވައްމުލަކު ސިޓީ ކައުންސިލާ އެއްކޮށް އެ ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުން ހުރި ކަހަލަ އެ މަޝްވަރާ ވެސް މި ފަހަރު ކުރިއަށްގެންދަން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ބޭނުންވަނީ ކައުންސިލުތަކުން މިކަން ކޮށްދޭ ކަމަކު ވަންޏާމު ކައުންސިލްތަކުގެ އެހީތެރިކަމާ އެއްކޮށް މިކަން ކުރިއަށްގެންދަން. ދެން ޖެހޭނީކަމަށް ބައި އަޅުގަނޑުމެން ޢާއިޝާ ކުރިއަށްގެންދާނީ.

<u>މޯލްޑިވްސް ފުޑް އެންޑް ޑްރަގް އޮތޯރިޓީގެ ކޮލިޓީ އެޝުއަރަންސް ކޯޑިނޭޓަރ ޢާއިޝާ މުޙައްމަދު ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އިސްމާއީލް ޢަރީފުގެ ވާހަކައަށް އަޅުގަނޑު ކުޑަކޮށް އިތުރުކޮށްލާނަން. ކައުންސިލްތަކުގެ މެމްބަރުން ތަމްރީނުކުރުމުގައި، އަޅުގަނޑުމެންގެ ގާނޫނު ބާރު ބޭނާ ގޮތުން ފުރިހަމައަށް މި އިންސްޕެކްޝަންތައް ކުރަން މި ހުއްދަ ދޫކުރި އެމް.އެފް.ޑީ.އޭން ވަކި ހާއްސަ ހުއްދައެއް ދީފައި ހުރީ މިބާ އިންސްޕެކްޝަނަށް ދަނީ. ދެން މިސާލު ދޭނަން ރާވާ ޖެ ރާވާ އަ ކޮންމެވެސް ކަހަލަ އެޑިޝަނަލް ކޮމިޓީއެއް ނުހިއްޕާ ސަރަހައްދެއްގައި ބެލެހެއްޓުމުގެ ސްޓާފުންނަށް ވާން މި ޖާގަ. ފާއިސަލާތުން ވަކި ކަރަކަ އިންސްޕެކްޝަންތަކާ ހާމަ އިޖްރާއާތުގެ ފުރިހަމަވާންޖެހޭ އެއްޗެއް. އިންސްޕެކްޝަން ޗެކްލިސްޓު އޮތް ލިޔުން ބަލާ އިރު ވެސް ނުހިމެނޭތީ އެ އެސްޓެބްލިޝްމަންޓާ ސްޓޭންޑަޑްތަކަށް ބަލާ އިރު ވެސް އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، އެކަމަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ ފާހަގަކޮށްލަންޖެހޭ ކައުންސިލްތަކުން އެ މެމްބަރުން ނަގައިގެން ކުރިއަށްގެންދެވޭނެ ގޮތް. އަޅުގަނޑުމެން އެ މެމްބަރުން ތަމްރީނުކުރުމުގައި، އެ މެމްބަރުންނަށް މި ހުއްދަ ދިނުމާ. އެހެންވީމާ، ފުޑްކޯޑްގެ ބޭ ޕްރޮސެސްގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑުމެން މި ދައްކަނީ. އެހެންވީމާ، ކައުންސިލްތަކަށް މި ތަމްރީނު ފޯރުކޮށްދިނުމަށް ގޮތަށް ފުރުޞަތުގެ ވިސްނުން މި ކޮޅުގައި، ފުރިހަމަކުރެވުނު ފުރުޞަތުގެ ވިސްނުން މިހާރު އިސްލާހު ގާނޫނު ފާހަގަކުރަމުންދާއިރު. ދެން މިއޮތް އިސްލާހުކުރަމުންދާ ގަވާއިދު ކަމުގައި، ހަމަ ދަޢުވާއެއް ވާނީ ކުއްލިއަކަށް، ކަނޑައެޅުމުގެ ގޮތުން އަޅުގަނޑުމެން އިސްލާހުގެ ފޯސްކުރަން ހުށަހަޅައިގެން އިސްލާހު ގެނައުމުގައި އިޝާރާތް ނެތް ކަމަށް ވަންނަމަ، ހަމަ ވަރަށް ބޭސިކް ކޮންޓްރޯލާއި ގަވާއިދު ފުޑްސޭފްޓީ ބިލުގެ މި ހިސާބު. ހަމަ ވިސްނުމެއް ދެއްވާ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަމަ ޖެނެރަލް ކޮމިޓީއަކަށް މި ބިލު

ޕްރޮޓެކްޝަނަށް އިލެކްޓްރޯނިކްގައި މި އިސްތިއުމާލުކުރަން ހުއްދަ ދެނީ. މީގެ ކުރީގެ އެ އަދި ޓޯކާ އެއްޗެހި ވެސް ޑެސިމަލް ޕެކް އެ ޗާޓް ޕޮއިންޓް، 7 ޗާޓް ޓު 14 ޗާޓް ހަމަ މި ދަރަނި. އެކަމަކު އޮތީ ޑިޖިޓަލް މި ވަނީ މިސާލަކަށް ހުރަހަގަންޖެހޭ ޓެކްނިކަލް ހުރަހަށް، ދަރިއްޖާ އަދި ކޮށްއިމުން ހުރެގެން އޮތީ ޕާސްވޯޑުކުރަން ބޮޑު ހާލަތުގައި، މިކަހަލަ ހާލަތްތަކުގައި ވަރަށް ބޮޑަށް އެ ކޮމްޕެނީތަކަށް ވެސް އެބަ ޖެހެނީތޯ. ކޮމްޕެނީތަކުގެ ބައިވެރިވެއްޖެނަމަ ވެސް އެބަ ޖެހޭނެތޯ އިސްތިސްނާކުރު ހުއްދަ ދިނުން. ދެން އެހެންވީމާ، ސީދާ އަޅުގަނޑަށް ހިއްސާކުރަން މިހާރަށްވުރެ ހުރަހަކާއި އޮތީ އެއްވެސް އިސްތިސްނާއެއް ކޮމްޕެނީތަކުގެ ސަރުކާރުން ޕަބްލިކު ސެކްޓަރުގެ އަޅުގަނޑުމެންގެ ވާހަކައިގައި އޮތީ ޕްރައިވަސީއާ، ޑެސިމަލް 2 ޕޮއިންޓް. އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަރުކާރުގެ ސެކްޝަން ހިންގާ މިހާރު ވެސް ވިޔަސްކަށްވީގައި އޮންލައިންކޮށްފައި. ސަރުކާރު ސެކްޝަނާ އޮޅުވާލަނީ އަޅުގަނޑުމެން ހިމެނޭގޮތަށް ވަރަށް ބޮޑަށް މަސައްކަތްކުރަން. އެހެންވީމާ، އެ އިސްތިސްނާ ދަސްވެގެންދާއިރުގައި ދެން އަޅުގަނޑުމެން ބަލަހައްޓާ ކޮމްޕެނީތަކަށް ކޮމްޕެނީތަކުގެ ސަރުކާރުން އެ ޤާނޫނީގޮތަކަށް ޑިޖިޓަލް ސިސްޓަމްތައް ބަލަހައްޓާ އަޅުގަނޑު ނުލިބި ހުރިތޯ. ދެން އިސްތިސްނާ ކޮމިޓީއެއް އެކުލަވާލެވިގެން އަޅުގަނޑުމެން މަސައްކަތްކުރަނީ. މިހާރު އެކަމަކު ވަރަށް ބޮޑަށް ޖަވާބުދާރީ ކޮށްދޭން ބޭނުންވެސް ހިމެނޭގޮތަކީ ޤާނޫނީ ސެކްޝަނު ހިމަނައިގެން ކޮށް ބަލައި ވާހަކަ، އެ ބޭނުމުން އަދި ޤާނޫނު ޕްރޮޓެކްޝަނަށް ވެސް އެ ބަލަހައްޓައިގެން ވަރަށް ބާރުއަޅައި އެ ކަމަށް ވެސް މިހާރު ޕްރޮސެޖަރ ކޮމްޕެނީތަކުގައި ހިނގަނީ ހިނގައޮތް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ފާހަގަކުރެއްވުން:

ގަވާއިދު މިގޮތަށް ފާސްކުރުމަށް މި ހުށަހެޅުއްވީ އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާއީލް ޝަފީޢު.

އިސްދޫ ދާއިރާގެ މެންބަރު އިސްމާއީލް ޝަފީޢު ފާހަގަކުރެއްވުން:

ޝުކުރިއްޔާ މުޤައްރިރު. މަޖިލީހާ އެމް.އެފް.ޓީ.އާގެ ވަޒީރުން ތިއްބަވާ ތިން ބޭފުޅުންނަށް ވެސް. އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، ދެންމެ ދެ މެންބަރަކު، ވިލިމާލެ ދާއިރާގެ މެންބަރު ޙައްބާސް ވެސް އަދި ކުޑަހުވަދޫ ދާއިރާގެ އިބްރާހީމް މެންބަރު މުޙައްމަދު ދާއްދާ ވެސް ފާހަގަކުރައްވައިފި، އެކުލަވާލައިވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑު ވެސް އިޖުރާއަތު ޕްރިފަރެންސް ބޭނުންވާ ކަންކަން ބަޔާންކުރަން ހިއްސާކޮށްދީފައިވާ. ތަރުޖަމާކުރަން ޖަވާބުގެ އޮޕަ ސަރަހައްދުގައި ކުރިމަތިވާ އެންމެ ފުރަތަމަ އަޅުގަނޑު ހިފަހައްޓާ އެމް.އެފް.ޓީ.އާއަށް ވެސް ބަލާ ކަމާ ގުޅޭ

ހުރި މުއައްސަސާތަކަށް ވެސް ނޫނުގެ ކަންނޫނުގެ ރާއްޖޭގެ ބިން ބޮޑެތި ވަރަށް ގިނަ ސަރަހައްދުތަކުގައި ދަނޑުވެރިކަން ވަރަށް ދުރާ ދާއިރާއެއްގައި ކުރަމުން އެބަދޭ. އަޅުގަނޑުގެ ކުރިން ވާހަކަދެއްކި މެންބަރުން ފާހަގަކުރެއްވި ގޮތަށް، ކުރިޔަށް ބޭނުންކޮށްގެން އަވަސް މުއްދަތެއްގެ ތެރޭގައި ދަނޑުވެރިން ހައްދާ ތަކެތި މާކެޓަށް ނެރުމަށް ޓަކައި އެގްރޯ އެކަން ޕްރޮސެސިންގ ކުރަމުން އެބަދޭ. އޭގެ ތެކުރިން އެއް ސަރަހައްދެއް އަޅުގަނޑު ވެސް ނިސްބަތްވާ ލ. އަތޮޅު އިސްދޫ ދާއިރާއަކީ ވެސް. އަދި ގަމު ވެސް ހަމަ. ދަނޑުވެރިކަމުގައި ރާއްޖޭގައި، ނަން މަޝްހޫރުވެފައި މި އޮންނަނީ ތޮއްޑޫ. އެއާއެކުވެސް، އެއަށްވުރެ އެތައް ގުނައަކަށް ދަނޑުވެރިކަން ދުރާ ދާއިރާއެއްގައި ކުރަމުން އަންނަ ސަރަހައްދުތަކުގެ ވާހަކަ އަޅުގަނޑު މި ދަންނަވަނީ. މިހުރިސް ވެސް ހަމަ. މިހުރިސް ގަނޑު އިންތިޒާމު ދު މަސް، ތިން މަސްދުވަސް ތެރޭގައި މިހުރިސް ކަނޑައެޅިގެން ދެ އަންނަނީ، ހިލޭ ބޮނޑި، ހަމަ ރިޒޯޓުތަކުގައި. ކޮންމެ ދުވަހަކުގައި އެއް ޓޫރިސްޓް ދުރާ މިހުރިސް އެކޭ އިނގޭތޯ. އެހެންވީމާ، މި އުފައްދަނީ ކިރިޝްއަކާއި، މި އަންނަނީ ކިރިޝްއަކާން ވެސް އެ އެނގެން އިމްޕޯޓްކުރަން އަބަދުވެ އަޅުގަނޑުމެން ސަރަހައްދުގައި ހަމަ ބަލިމަގާ ވެސް ވަރަށް ބޮޑަށް ގެންނަން އެބަހުރި މި ކަންކަމާ. ދެން އެހެންވީމާ، މަދުމީހުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެޅިވާ ވާހަކައެއް އޮތީ، މިހެން މި ކަންކަން ހިނގާއިރުގައި ކޮންޓްރޯލުކުރުމަށް ގޮތެއް ނޯންނާތީ. މި ކަންކަން ހިނގާ ބަޔަކު މިއީ އަޅުގަނޑުގެ ހަމަ ދާއިރާގައި ވެސް ހަމަ ދިމާވެގެން އަދި ސަރުކާރުތަކާއި. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުގެ ސުވާލަކީ، މި ގާނޫނު ދޫކޮށް ގަރާރުގައި ވެފައި އޮތް ކަމުގައިވާނަމަ. މި ގޮތަށް ހަމަ އުފެއްދުމުގެ ބޭނުންވާ ކަންކަން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް ޓަކައި ހަމަ ވަރަށްކަން މި ބޭނުންވަނީ؛ ޕްރެޝަރުގައި ވެސް ހުރޭ މިހުރިސް ބަސްޓޭޖަށް 700 ރުފިޔާއަށް ގަނެވޭ. ހިޔާލު 700 ރުފިޔާއަށް ގަނެވޭ. އެބަ އެނގޭ މިއީ މިހާ އަގުބޮޑުކަން، މިސާލަކަށް ޓިމާޓޯ ހައިވޭންޑާ ގެޔަކީ މިހެން މިކަން ކޮންގެންނަކަން މި ނުލިބި މިހާ ގިނައިން. އެހެންވީމާ، އެއްވެސް ހާލެއްގައި އެއްވެސް ބޫތަކަށް ލިބޭ އެއްޗެއް އަނިޔާވެރިކަމަކަށް ވާނެކަމެއް ނޫން. އެހެންވީމާ، މިކަން މި ކުރެވޭ އެންމެ ރަނގަޅުގޮތް ވެސް އެބަޖެހޭ އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިލަން. އެހެންވީމާ، ޒަމާނީ ޓެކްނޮލޮޖީއާ މިކަން ކޮންޓްރޯލްކުރުމަށް ޓަކައި ހަމަ ހުރިހާ މި ބޫތުތަކުގެ ވިސްނުން އެބަހުރިތޯ؟ ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ.

މާފަންނު މެދު ދާއިރާގެ މެންބަރު [illegible] ސަލީމް މޫސާ ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ސަލީމް މޫސާ. ދެން އަޅުގަނޑުމެން ވެސް ހަމަ ތާއީދުކުރާ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އިތުރުން އެއްކޮށް އަދި އަޅުގަނޑުމެންގެ ދޭތެރޭގައި ވެސް ހަމަ އަބަދުވެސް ފަސޭހަކަމާއެކު ކޮށްދޭ. ދެން

އެގްރީމަންޓް އާދަމް ކުރެކޮށް އަޅުގަނޑު ވަކިވަކިކޮށްފާހަގަވާ، ފުރަހަމަ ދަންނަވަނަވާނެ ތާއިދުގައި، މިގޮތު ދަންނަވާލަނަން އެ ބިންތަކަކަށް ހުއްދަ ދީ، އެގްރިކަލްޗަރ ޕްރޮޑަކްޝަނަށް މި އޮންނަނީ ލީސްޕީރިއަޑުގައި އެގްރިކަލްޗަރ މިނިސްޓްރީއަށް. ދެން އަޅުގަނޑުމެން މި ދެންނެވިހެން ސްޓިއަރިންގ ކޮމިޓީއެއް ހަދާފައި އޮންނާނެ މި ގުޅޭ އެގްރިކަލްޗަރ ޕްރޮޑަކްޝަނާ. އެންމެ ފަހުން ބާއްވާ ސްޓިއަރިންގ ކޮމިޓީގެ ތެރޭގައި ހުރިހާ ފަރާތަކުން އޮންނާނެ އެގްރިކަލްޗަރ މިނިސްޓްރީއަށް މި ގޮތް އެ ސްކީމުގައި ހުރިހެން އުސޫލުތަކާ އޭގައި ހުރިހާ ބައެއް ޖެހިއްޖެ ބަޔަކަށް ގެންދަން ހުރި ތިލަފުށިން ބަލާލުމަށް ދިމާވާ ކުންފުނިތަކާ ސްޓިއަރިންގ ކޮމިޓީގެ ސުންގަޑި ދެކިދާނެ އެއްބަސްވުމެއް ހިމެނޭ ވަރަކަށް ހަމައެކަނި ދަނޑުވެރިކަމަށް ދީ ހުއްދަ ދޭ ހުއްދައަކީ މިނިސްޓްރީއަކުން ތަފްސީލުކޮށްފައި ބަލަން ހަދާ ދީ ހުއްދަދީފައެވެ. އޭގެ އިތުރުން ކުރެވުނު ސްޓިއަރިންގ ކޮމިޓީގެ ބައްދަލުވުމެއް، ހުރިހާ ކުންފުނިތަކާ ބައްދަލުވެ، މި ދުވަސްވަރު ނަގަން ތިބެ 5 ބޭފުޅުން ވިޔަސް އެގްރިކަލްޗަރ ޕްރޮޑަކްޝަނާ ގުޅޭ، 5 މެމްބަރުން ވެސް. އެ 5 މެމްބަރު ހަމަޖެހިގެން ކުންފުނިތަކާ ބައްލަވާ ބާއްވައިފައި، ތި ތަފުސީލުތައް ކުރިއަށް، ބައްދަލުވުމުގައި އަދި ގޮތެއް ނިމުނު. އެކަމަކު ކުރިއަށް ހަމަހަމަވަކިކޮށްދިނުމުގައި ވަކި ބައްދަލުވުމުގައި ގޮސްނެތެވެ. އެއްސާފުވާ، ވަކި މިންގަނޑުތަކާއިމެދު؛ އަނެއްކާ ހަމަޖެހުމަށް މި އެތެރޭގެ ކުރިއަށް ތަކެތިތަކަކީ ދުނިޔޭ ފެހިފަހިކުރަށް ހަމަ އެގްރިކަލްޗަރ މިނިސްޓްރީން ހުއްދަ ދެވޭނެ، ދިނުމުގެ ބައްދަލުވުމުގައި ހުރިހާ ކަމަކު ހުއްދަ، އެ ބައްދަލުވުމުގެ އެކަނިވާރު ކުރިއަށް ތަކެތި ހަމަޖެހުމަށް އޮތް އެތެރޭގެ ކުރިއަށް މިގޮތް ވެސް. އެ އެއްކޮށް ފާސްކުރަށް ކުރިއަށް އެތެރެކުރާ އިތު އެގްރިކަލްޗަރގެ ޕްރޮޖެކްޓުތަކާ ބައްދަލުކުރާ އެއްކޮށްހަމަ، ފެހިފަހިކުރާއި، އެހެނިހެން ކުރިއަށްދާވަރަކާ ހަމަ ހުއްދަ ތަފާތުވާ އެކަށީ ހުއްދަ ދެވޭނެ. އަނެއްކާ ސްކީމްތަކުރުކޮށް އެއްބަސްވުން. އެހެންވީމާ، އެ އެއްކޮށް ބައްދަލުވުމެއް ހުރީ ވަކި މިނިވަން ބައްދަލުވުމުގައި ވަރަށް ބާއްވާލީ ސްކީމްތަކެއް ދެން. އެ ވާހަކަ ދަންނަވާ އެ އިންތި ފުލުފުލުގައި، ދަންނަވާ ހަމަ ފުލުފުލު މިއީ ޕްރަމައުދަރު ޕްރޮޖެކްޓެއް. އެ ބައި މި ދަށު އެގްރިކަލްޗަރ މިނިސްޓްރީގެ މެނޭޖަރ. އެ އެއްކޮށް ހަމަޖެހިގެން ހުރި ދަށުވެގެން ނަންބަރު ފެހިބަޔާ ބިރުކުރާ ގައުމީ ފާލަމަށްކުރަށް ބަދަލުވުމާ. ބައިވެރިވާ އަދާ ރިޕޯޓްކުރު އޭ.ޕީ.އެމް.ޑީ.އޭ މެނޭޖަރ މި އެންމެހާ. އެއީ ކޮށްފައިވާކަމަށް ބަދަލުކުރިއޭ. ގަސްގަހުގެ ގެއްލުމާ އިތުރު އެގްރިކަލްޗަރ މިނިސްޓްރީން. ކޮށްފައިވާކަމަށް ކަނޑާލައި ބަދަލުކުރިވަ އޭ.ޕީ.އެމް.ޑީ.އޭ އަނެއްކާ، އަޅުގަނޑުމެން އަބަދުވެސް ވަރަށް ގުޅުނު ދީ ބައި މަސައްކަތްކުރަނީ. ދެން މި ދެންނެވިހެން ކުރިކަލް ބައްދަލުކުރުމުގެ ބިލިޔަނަށް ތަފާތުވި ވަކިވަނަ. މި ދަންނަވާ ކަކަވަ ބައްލަވާ ސްކީމްކޮށްދިނުން ދުވުވެގެން ފަސްޓްރޯން. ދެން އާދަމް ކަމަށް ހަމަ ގެނެއްސެވުން. ދެން އެ ވަރަށް އަޅުގަނޑުމެން މިގޮތު އެގްރޯކަލްޗަރ ނަހަރަގެން ނ. ޖޮއިންޓު ކުރިޔާ ދަންނަވާ ކުރިޔާ އާދަމް ވަރަށް ބޭނުން ޕްރޮޑަކްޝަން އަޅުގަނޑުމެން އެއްކޮން ވެސް ކުރެވޭނެކަން. އެހެންވީމާ މި

ދެންނެވިހެން މި ހަމަނިކް ފަރުމާންގައިން ދަނޑީ ނުން. ކޮމިޓީތައް ބޭނުންކުރާނެ. އެކަމަކު ވަކި މިންގަނޑެއްގައި ބޭނުންކުރަން. ގިނަ ފަހަރަށް އެކަކަށް އެއްބާރު ޕްރޮފެޝަނަލް ދަނޑުވެރިންނަށް މި ހިތްޕުޅަށް މި ވަރަށް އުނދަގޫވާނެ. ބަހެއް ފޮނު ބޭނުމެއް ނުކުރެވޭނީ ބައްދަލެއް ޖެހުނަކަސް. އެކަމަކު އެހެން އާދަނިކް ފަރުމާންގައެއް ނުން. ހަމަ ކޮމިޓީތަކު ވެސް ބޭނުންކުރެވޭ. އެކަމަކު ހުށަހަޅާ ކޮމިޓީތަކުގެ ވަކި މިންގަނޑަކަށް ބޭނުންކުރަން، ވަކި ވަރަކަށް ބޭސްބަހައިގެން، ނުނިމިއްޖެ މި ގަވާއިދުގެ ވަކި ދުވަހެއްގެ ކުރިން ބޭސްބަހަށް މަސްއޫލިއްޔަތު ބަހައްޓާފައި ކަނޑާފާ ރަނގަޅުވާން. އެގޮތުން އެ އެއްބަސް ޕްރޮފެޝަނަލުވިގެން ވަރަށް ބޭނުން ސްޓެޕްލާސްޓަކަށް ދެވިގެން ކޮމިޓީތަކު ބޭނުންކުރާ މިންވަރު ދަށްކުރުމާއި އަސްލު އަދުގަނޑުގެންނަން. މި ވިދާޅުވިހެން ހަމަ ތަމްރީނު އެކަށީގެން ނުން. ވަރަށް ދުވާ ދެއިރާއިގައި، އަދުގަނޑުގެން ވެސް ބައެއް ސަރުކާރުގެ ކުރުނުކުރެވި ހަމަ ފުން އެހެން ހަދާ ބެލުން. ދެން އެބަ ހައްލެއް، އަސްލު ފޯރުކޮށްދޭ މިދާޅުވި، އަދުގަނޑުގެން މިއާދު ވެސް އެމް.ޕީ.އައި ޕްރޮފެޝަނަލުކަން ޕްރޮފެޝަނަލިޒަމް އިންސާފު ނަޝަނަލް ކައުންސިލް މެންބަރުންގެ ޕްރޮފެޝަނަލިޒަމް ބެހެވެން. އެއީ އާންމުކޮށް އަދުގަނޑުގެން މި ނިޒާމުގެ ފުރިހަމަ ދަށުގެމިކައްސައި ވެސް ކޮށް ކަނޑުއް. ދެން 2015 އިން ފެށިގެން އަދުގަނޑުގެން ޕްރޮފެޝަނަލްކޮށް ކަނޑައި އެއީ ހަމަ ދަށުގެ ފެންވަރުގައި މި ދެންނެވި ކަހަލަ ނަޝަނަލް ކައުންސިލް މެންބަރުން ޕްރޮފެޝަނަލް ބެހެވެން. އެހަމަ ވާން ގޮތުގެ އެއީ ކޮންމެ އަހަރަކީ ވެސް ވަކި ބަޖެޓްގަޔާނު، ވަކި ޕްރިއަރޓީއަކީ ސަރވިސްތަކެއް ނަގާފައި އެ އެމްޕީ ޖެނެރޭޝަން. ދެން ރިޕޯޓް ގައި އަދި އެސްޓިމޭޓެއް ޕްރޮޕޯސަލް ބަލައިގަނެފައި އުފެއްދި ކަމުގައި ވިއްސެ، އަދިވެސް ހަމަ ބަޖެޓް އަދުގަނޑުގެން ބަލާފާ މި ވަނީ އިމްޕްރޫވް އެއްޗެއްސަކީ. އެހެންވީމާ، އިމްޕްރޫވް ސިސްޓަމް އަދިވެސް ބާކީ. އެހެންވީމާ، އިމްޕްރޫވް ތަކުރާރުނުކުރި އުފައްދާ ތަކުރާރުން ހަމަ ކޮންމެވެސް ވަކިހަމަ ސަމާލުކަމެއް ނަގައިގެން މި ދެންނެވި ކަހަލަ ނަޝަނަލް ކައުންސިލް ޕްރޮފެޝަނަލް ބެހެވެން ފަރުވާތެރިކަން އަޅާ ކޮމިޓީގެ ބަދަލު ހަމަގައިމު އަސްލެއް. ދެން މިހާރު މި ދެންނެވިހެން ރައީސް ބަސްތިރި ބާސްކެޓްގެ ސެޓްލައިޓް ބައިނަލްއަގުވާމީ ޖޫރީގެ ޖަހައި ސްޓޭޖެއްގައި ހަދާފައި، ނުނިމިއްޖެ އެ ކަހަލަ ސަރުކާރުން ތަރުޖަމާކުރާ ނުނިމިގެން އަދުގަނޑުގެން ހަމަ ޕްރިޑްކްޝަން ނުފެންނަން. އެހެންވީމާ، މި ކޮންސެޕްޓަކީ ކުރިއަށް ގޮސް ބަލާލެވިދާނެ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>މާލޭ ސިޓީ އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ކޮލީ އިސްމާޢީލް ޢަބްދުﷲ ހަނީފާ މުޙައްމަދު</u> <u>ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

ދުން އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުގެ ވާހަކައަށް އަޅުގަނޑު އެއްބާރު އެޅުވާލަން ބޭނުންވޭ. މައްސަލައަކީ ޤައުމީ މައްސަލައެއް. އަޅުގަނޑުމެން ކޮންމެ ފަރުދެއް ވެސް އެ ފަރުދެއްގެ ޒިންމާ އަދާކޮށްގެން ނޫނިއްޔާ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މި މައްސަލައަކަށް ހައްލެއް ނުގެނެވޭނެ އިނގޭތޯ. ޤާނޫނުތަކެއް ބޭނުންވެސް، ދަނޑުބެކާގައި ވެސް މި ބޫތުގެންނަށް ވެސް ހަމަ އެނގިލައްވާނެ ގިނައިން މި ހަރަކާތްތެރިވަނީ ހަމަ ބޭރު ފަރާތްތަކުން. އެހެންވީމާ، އެ ބޭރުފުށުގެ ލިބިދިފައި ފަތްފަލުއާއި، އެ ބޭރުފުން އެ ޤަވަޒުލާކަހަޅުމި، އެ ބޭރުފުށުންނަށް އެ ލިބިދިފައި އިންނަ އިންޓަރނޭޝަނަލް އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމި ވަރުގައިވާ ގޮތަކަށް ކޮންޓްރޯލުކުރަން ލިބިދިފައި އިންނަ ވަރަށް ބޮޑު އުނދަގޫތައް. އެހެންވީމާ، ހަމައެކަނި ފުލް ސްކޭލް އެކްސްޕަރޓުން ވިސްނުމުގެ ބަދަލުގައި، ކޮންޓްރޯލިންގ އެކްސްޕަރޓުން މިކަމާ ދޫކޮށް އަޅުގަނޑުމެން އެޗް އަ ކޮންޓްރޯލް ވިސްނަން އެބަޖެހޭ. ޕާޓިސިޕޭޓު އެ ކިޔަވައި އިންނަ އިންޓަރނޭޝަނަލް، އަޅުގަނޑުމެންނަށް މި ބޯޑުގެ ފަރާތްތަކުން ދަނޑުބޭސް ޑްރަގްކުރައި އެކުމެން އެ ބޭރުގެ ލިބިދިފައި ފަތްފަލު، އެ ބޭރުފުން އަޅުގަނޑުމެންނަށް؛ މިސާލަކަށް އެފްބީއައިއަށް ޕްރޯގްރާމް ހިންގަން ބަޖެޓު ވެސް އެއްވެސް ވަރަކަށް ލިބިދިފައި ނޫން ބަޖެޓަކަށް ކަމި ހިއަރިޔަދޭން. މިސާލަކަށް ބައިވެރިއުން ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ބޮޑަށްދަށަން. ބައެއްފަހަރަށް ހަމަ ބައިވެރިފަރާތްތަކުގެ ޖުޑީޝަރީ ސިސްޓަމްގެ ވެސް ހަމަ ޕްރޮފެޝަނަލް އިރު އެ ބޫތުގެންނަކަށް ލިއުޓެނަންޓު ބަލާބަލާ. ބަޖެޓް ދުން އަލިއުރީމަ އެބަ އިނގޭ. އެހެންވީމާ، މި ކަހަލަ ޤުރުބާނީވެސްޓަކާ ވެސް ހަމަ އަޅުގަނޑުމެންނަށް އެކަށީ ދިރާސާކުރަ. އެހެންވީމާ، އެ ބޫތުގެންނަށް މި ކަހަލަ ކަންތައްތަކަށް ވިސްނާ އިރު ރެސްޕޮންސިބިލިޓީ އަޅުގަނޑުމެންނަށް ދިމި ކޮންޓްރޯލުކުރާފައި ކޮންމެ ފަރުދަކު ވެސް އެ ފަރުދެއްގެ ޒިންމާ އަދާކޮށްގެން. މިސާލަކަށް އެ ބިލަކީ ބޯޑުގެ ފަރާތްތަކުން ދިމާވަނީ ޕޮއިންޓް ބެލުން ޖެހޭ. އެއީ ދިވެއްސަކަށް ދިމާވާ އިންތަޒާމް ބެލުން. އެ ބޫތުގެން އެ ދުން ބޮޑު؛ އެހެންވީމާ، އިސްތިރާއް ޓެރިރިޒަމް އާދި ވިޔުއިން ޤުރުބާނީ ވިޔާޒާރު ޓެރިރިޒަމް އާދި ވިޔުއިން، ވަޅު އެވަރު އިޝޫ އިޝޫ، ހަމަހަމަކަށް ދިވެ ސަބަބު އިންޓަރނޭޝަނަލް ނޫން ހަރުމި އިންޓަރނޭޝަނަލް މިކަމާ ދަތިކަން އަޅުގަނޑުމެން ވިސްނައިގެންނެއް މިއަދު ވަރަށް ބޮޑަށް ނުލިބޭނެ. އެހެންވީމާ، އެކަން ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ ސަލާމަތް، ހުރާ ދާއިރާގެ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރު އަސްލަމް ނަޒީމް.

ހުރާ ދާއިރާގެ މެންބަރު އަސްލަމް ނަޒީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ. ދެންމެ ތިޔަބޭފުޅާ ވިދާޅުވިހެން ދެން އަޅުގަނޑުގެ ހިތުގައި އުފެދޭ ސުވާލަކީ، ތި ބޭފުޅުންގެ އެއްވެސް ޖެހޭނެއް އެބަ އޮތްތޯ އެ ކަންކަން ރަނގަޅުކުރަން؟

(ވަގުތުކޮޅަކަށް ހުއްޓުނު)

<u>ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އަޅުގަނޑު މިހާރު ފުރުސަތު މި އަރުވަނީ، ތިންވަނަ ފުރުސަތު އަދި ފަހު ފުރުސަތު އިސްދޫގެ ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ އިޙްތިރާމްތެރި މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް.

<u>ގަލޮޅު އުތުރު ދާއިރާގެ މެންބަރު މުޙައްމަދު އިބްރާހީމް ވާހަކަދެއްކެވުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ކަށަވަރާ އަޅުއަހަރެން ތި ކޮމިޓީގެ ވާހަކަ. އަޅުގަނޑު ވެސް ގަބޫލުކުރަން ހަމަ ތި ބޭފުޅުންނަށް ވެސް ކުރެވޭނީ ވަކިވަރަކަށް. ކޮންސޮލިޑޭޓް ޖެންޑާދަރުވުން، އާންމު ފަރުދުންގެ ޖެންޑާދަރުކަން، ދެން މިގެ އެވެއަރނަސް ކުރިއަށްޖެހުނުކުރެވޭނީ ވެސް ވަކިވަރަކަށް. ދެން އެންމެންގެ ބޭނުމަކީ ބަޖެ ޖެއްސައިގެން ހުރިހާ ކަމެއް ނުކުރެވޭނެ. އަޅުގަނޑުމެން ރަނގަޅު ވާހަކައެއް، ބައެއް ދަނޑުވަޅަކަށް ވަދެގެންދާއިރުގައި ކުރިޔަށް ވަސް ވެސް ދުވާ. އެކަމަކު ކުރިޔަށް ނުދާ މިކަން ނުކުރެވޭނެ މީގެ އެ ބޭފުޅުން ވިދާޅުވަނީ. ކުރިޔަށް ނުދާ ނުކުރެވޭނެ އެ އޮންނަނީ ބޭނުންކުރާ ގޮތުގައި، ރަނގަޅުގޮތުގައި ކުރިޔަށް ބޭނުންކުރުމާ. މިހާރު ކުރިޔަށް މި އޮތީރުކުރައްވަން ހުއްޓަ ދުނީ މި ބޭފުޅުންތޯ؟ ރަނގަޅުވެރިކަމުގެ ހުރިހާ ކުރިޔަށްދާއިރު ވެސް އިންނަނީ؛ ދެން އަޅުގަނޑު ގަބޫލުކުރަން އެމް.އެން.ޑީ.އެފްއިން ބަޖެޓަކަށް ކުރިޔަށް ބައްލަވާ. އެކަމު މި ބޭފުޅުން އިންނަނީ ރަނގަޅުވެރިކަމާ ބައް ހުރިހާ ކުރިޔަށްދާއިރު ހުއްޓަ ދެއްވަނީ އެމް.އެން.ޑީ.އެފްއިން ބާއްވާތޯ؟ އޭރު ފުރަތަމަ ސުވާލު އިންނަނީ. އަދި އޭރު ފުރަތަމަ ދެން؛ އަޅުގަނޑަކަށް އޮޅުން މީގެ އެއްޗެއް ތިޔައީދާކުރެވިދާނެ ވެސް އިންނަނީ އެކުރިޔަށްކަމަށް މިނިސްޓްރީއަށް އަންނަނީ ކޮންރިސަބަކުންތޯ މީގެ ތެރޭގައި. ދެން މި ވިދާޅުވާ، އަޅުގަނޑު ހަމަ ޓްޑަޖީ ވާއިދު އިންސާފް ހަމަ މި ފުރުޞަތު ޖެންޑާއަށްވުރެ ބޮޑުކަމެއް ނަމޭ މިކަމުގައި ކޮންމެ ވާހަކައެއް އަޅުގަނޑުމެން ދެއްކި ކަމުގައި ވިޔަސް. އަޅުގަނޑު ހަމަ ވަރަށް ފުރުސަތު ދިއްޔާވި ކަމެއް، މިހާރު ތަހީ ބަލުން ލިޔުމުގައި އިން ފުރިހެއް އަޅުގަނޑަށް ފާހަގަކުރީ ބޭނީ އެ މީގެ ފުރިހެއް ހުރެއްގެއްބާވާނެ. މިއީ ވަރަށް ގަދައަށް ބެނި ހުރު އެއްޗެއްކަމާ. ދެން އަޅުގަނޑު ކުރެކަމް ގޮތުގެ ޖަރޫރީކޮށް ޖަރުސައިގެން ބާ ތިބު ހަމަ ސިފާ ޕްރޮޖެކްޓްއިގެ. އޭރު އަޅުގަނޑުމެންގެ ހާލަތުގެންކަން

އަސްލު ނޯޓް އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ވަރަށް ދެރަވެސްވި އެ ޖެހިގެން ބަޔަ ހެދޭން، އެއްވެސް އެއްޗެއް ހެދޭން ގޮތެއް ނޫންނަމަ އެއަށްޓަކައި. މުޅި؛ އެކަމަކު އެ ބޮޑުވުންތަކަށް އެނގިފައި އޮތް ގޮތަށް އެ ބުނަނީ. އެންމެ ދޯ ވަރަ ބޮޑުވެރިންގެ އިން އިޝް އިނގޭތޯ. ޝުކުރިއްޔާ.

<u>ކާރޭވެސް ފުރޭ އެންމެ ބޮޑަށް ޕްރޮޖެކްޓްގެ ދެމިއޮތް ޖެހުނުބަރު ދޭންޏަށް ސަރުކާރު މުސާ ވާރަކާތްކުރުން:</u>

އާދެ! ޝުކުރިއްޔާ އިނގޭތޯ. އަޅުގަނޑު ސަލީމް. ދެން ފުރަތަމަ ގެ.ރ. އަނާރާ ވިދާޅުވި އެއްޗަކަށް. އެއީ މިހާރު އަޅުގަނޑުމެން މި ކަމަށް ބަހައްޓައި ގެންދަނީ ހަމަ މި ދެންނެވި ނޫސްތަރިކު ތަސްވީރު މޮނިޓަރިންގް ޕްރޮގްރާމުގައި ޖުލުފީގައި ބާއްވައިގެން. ޓީމަށް ނުސަކުރު އިންޓަރޕްރެޓަށްގައި، އެ ޓްރެވަލްގައި އެ ކަސްޓަމް އަޅަދު ކުރުވަމުން ގެންދަވާނީ ސަސްޓެއިނަބަލް ގޮތަކަށް. އެހެންވީމާ، އެގޮތަށް ވަކި ބައިވެ އިންޓަރވަލްއް ތެރޭގައި ސާވޭ ޕްރޮގްރާމް ނަގައިގެން ނުގެންދާ ކަމުގައި ވެއްޖެއްޔާ ކޮންސެންޓް ސިޔާސަތު ނޯންނާނެ. ބަޔެއް ފަހަރު މިހާރު 4 އަހަރުކޮޅުގައި އެއް އަހަރު ސާވޭ ޕްރޮގްރާމްއެއް ޖެހޭގޮތަށް ނުބައިވާ ބޭނުންވާ ޕްރޮފެސަރުއެއް ނޫންނާނެ ކޮންމެހެން. އެހެންވީ އަޅުގަނޑުމެންގެ ހަމަ އަމާޒަކީ އެ ޕްރޮގްރާމްތައް ބާއްވާގައި ގޮތަކަށް މޮނިޓަރކުރަމުން ގެންދިއުން. މިސާލަކަށް ބައްލަވާލަ އެހެން ހަވީރު ކޮޅާ ކޮންޓްރޯލްކޮށް ޖީޕީއެސް ޓްރެކްކުރާ ޕީސް ޕްރޮގްރާމްއަށް ވޭންޓް ގެންދަމުން ހަމަ ސާވޭއިވެންޓްއަށް ގޮތަކަށް. އެގޮތަށް މި ކޮޅު ސާޓިފިކެޓްގެ ސާވޭއިވެންޓް އެއީ. އެހެންވީމާ، ސާވޭއިވެންޓްއެއް ގޮތަށް ޓީމު ގެންދަމުން. ދެން އަސްއެއް ކަމަކީ ޓެކްނިކަލް ބެހެއްޓުމާ ޖެހުނީ. ދެން ހަމަ ކަމަށް ބެހެއްޓި، އަޅުގަނޑުމެން ކުރިއަށް ކަމުގައި އެއްކޮށް ހަމަ އެއްގޮތަކަށް ބިޔޮނަސް ސަޕޯޓް ޕްރޮގްރާމްތަކުގެ ވީ ހިނގައި ކޮއްރާ ޗެކުނެއް. ނުވަތަ އެހެނިހެން ޓްރެޕަނިއާ ފިޓް ބޭނުންވާ ހަމަ ރައްކާތެރިކަމާއި ނުވަތަ އެގޮތަށް ފަހުން ދުވަހެއް. މިސާލަކަށް އަޅުގަނޑުމެން ވަކި ސިފައެއް ކަމަށް، ހަމަ ކަމަށް ޓެކްސް ނޫނެކޭ ނުވަތަ ވާލު.

ބޮޑުބަޔަކަށް ނަގާ ބަޔެއް ހާރަކާތްތަކާ ގުޅޭގޮތުން ވަނީ. ބޮޑުވަރަށް ވާއޮތް މަސައްކަތްކުރާ ބޮޑުވަރަށް. ގެ ފައިދާވާނެ ޕްރޮޖެކްޓް ސަސްޓެއިނަބަލް އެއްކޮށް. ޕްރޮޖެކްޓްއެއް ވާސް ބޭނުންތަކަކަށް އެކަށީގެން ޖެހޭނީ، ހަމަ ކޮއްރެއާ ޑިލީ ފާލަމަ ބެހެއްޓުމަށް ޓަކައި ޓީމު ފަހިވާނެ ވިސްނާ ޖެހޭނީ، އެ ޓެކް އެއްވަރަށް ކަމަކަށް ކުރިއަށް ޖެހިއްޖެ.

ދެން އެއީ އާންމުކޮށް މި ވިސްތާރުކޮށް ބުނެ ވަކި ސަރުކާރުތަކަށް، އާސްޓް ޕްރޮޖެކްޓް ސަސްޓެއިނަބަލް ޕްރޮގްރާމުގެ ޕްރޮޖެކްޓް ޕްރޮސެސް. އާސްޓް ގަޑިތަކަށް މާ އަޅުގަނޑުމެން. އެކަމަކު ރާއްޖޭގެ ބެހެއްޓޭ ހަމަ އެކަށީގެންވާ ގޮތުން އާސްޓް އެއްބާރުލުން ދެއްވާނެ. ނޫނީ އެއް ރިޕޯޓްގެ ސަޕޯޓްބޭނުން ހުރިހާ ގޮތެއް އެކަށީގެންވާ ގޮތުން އެ އެއްޗެހި އެއްބާރުލުން ދެއްވާނެ. އެކަމަކު ބޮޑުބަޔަކަށް ކުރަމުން އެ

އެއްޗެހި މޮނިޓަރކުރެވުމުންދާ ކަމުގައި ވަންޏާ، ވަކި ވަރަކަށް ކުރިއަށް ބޭނުންކޮށްފިއްޔާމުން އެ އެއްޗެހި ގެއްލުންވާވަރަށް ބޮޑުހުއްޓުން. އަށްއަރާ ބައްޔެއް ފުރިއްޖެއްދާ ޕްރޮސެސިޔަލްގެ ވެސް ޖަހަންޖެހޭ. އެހެންވެގެން ޕްރޮސެސިޔަލް ރިސްކުއް ހުންނަވަރު ބަލަންޖެހޭނީ. ދެން މިހާރަކަށް އަޅުގަނޑުވެސް ބޭސްބޮޑުކޮށްތަކަށް ހުރި އެއްޗެހީގައި ހަމަ ވަރަށް މަދުން ފެންނަން ހުރީ. ދެން ގުޅޭ އެގްރިކަލްޗަރ ޕްރޮޑަކްޓްސް ބޭސްބޭނުންކުރުމުން، އޭގެ ބޭސްބޮޑުކަމާ ހަރުމަންދިރާއިރުގައި ބަލާއިރު އިމްޕޯރޓްގައި ކުރި އެއްޗެހިގައި އަޅުގަނޑުމެންނަށް ހުދު މާބަޔާސް ފެންނަނީ އެބަހުރި ހަރިކޮށް. އެކަމަކު އޭގެ ތެރެއިން ވެސް ޕްރޮސެސް ކުރިއަށްޖެއްސަން ވަކި ވަރަކަށް ހައިވެގެން އަދި ޕޮއިންޓަކަށް ނުދޭ. އެކަމަކު މި ދެންނެވިހެން ޕްރޮޑަކްޓްތަކަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ނުކުރެވޭނެ. އެންމެ ދަށްކޮށްގައި، އެންމެ ފުރަތަމަގައި އިންނަ އެންމެ ޕްރޮޑަކްޓްތަކަށް ބޭސްބޭނުންކުރާ މި އެއްޗެހި ތަނަވަސް ބޭނުމަށް ހިމެނޭ ބޭނުންކުރާ ހުރިހާ އެއްޗެއް ރަނގަޅު. އެހެންވީމާ ބަޔޮލޮޖިކަލް ކުރި ރާއްޖޭގެ ހަދަމާ ފެންނަނަސަރަމް ޖޭޖެ ނުހިގެން ނޫނިއްޔާ ޕްރޮޑަކްޓްސް ހުރިއްޔާ އިމްޕޯޓް ފުރި ޑޭންޖަރަސް އަސްލު. ރަނގަޅު ޕްރޮފެޝަނަލްކޮށް ނުނަގާނަން. ދެން މި ވިދާޅުވިހެން ފާސްޓްފުޑްގައި، މިހާރު އަސްލުގައި އެ ކަރަފް ޕްރޮޑަކްޓްތަކުގައި ތެއިބަރުން ފާހަފާ އިންކަލުގައި ވިޔަސް ރާއްޖޭގައި ގެންނަސް ފުލާ ވިލަކަން ބަރަހަޖާ އިދު އެގްރިކަލްޗަރ މިނިސްޓްރީގައި އޮންނަ ގަދުދުގެ ދަށުން ހަމަ ޓޭބަލް ހިއްޕާވައި އިންނަނަންޖެހޭ ދިވެހިން ނޫނީ އިންގިރޭސިން. ދެން ހުއްޓާ ބަޔާންވަރަކަށް ނުއްޖެވައި ހުންނަނީ ކަންނޭނގެ. ދެން އަޅުގަނޑުމެންގެ ވެސް ގުޅޭ އެގްރިކަލްޗަރ ޕްރޮޑަކްޓްސް ސްޓިކާޝަން ތެރޭގައި ވަރަށް ގިނަ ފަރުމާކަން ޑިސްޕްލޭގައި ބޭސްކޯޑުބުރުމުން ބަރުކުރެވެނިޔާއިރުގައި ހަމަ އަސްކަޅު ކުރަހާން. މިވަނީ ކުޅުދުއްފުށިގައި މިވަނީ އެއްކޮށްގައި އިންނަ މި އެއްކުރާ މިވަނީ ވަރަކަށް ބޭނުންކުރާ އެއްކޮށް. ދެން ހަމަ ވަރަށް ކޮންމެހެން ފްރޯޒަން ގައި ވަރަށް އަނބުރާފާ ބޭނުންކުރީ އެއްކޮށް. އެކަމަކު ބަޔޮލޮޖިކަލް އަސްޓްރޭގައި ހަމަ ވިއްކާނު ހުރި ތަންތަން ބަޔާވިލުގައި ހުރިހާ ތަންތަނުގައި ވެސް އެހެން ފޮތިބަލުއެއްގައި، ޑިސައިން ތައިޕްލެޓެން މި ދެންނެވީ. ދެންނަ އެއްޗެހިގައި ވެސް ހުންނަނީ ހަމަ ޓޭބަލް ހިއްޕާވައި. އަސްލުގައި ބޭނުންކުރަންޖެހޭ އިރުޝާދު ވެސް އެގްރިކަލްޗަރ މިނިސްޓްރީގައި އޮންނަ ގާނޫނުގެ ދަށުން އެ އޮންނަ މިންގަނޑުތަކަށް ފުރިހަމަވާގޮތަށް އެބަހުރި ފުރުސަތުގައި ބައާއި އެގްރިކަލްޗަރާ ބާނާ ފާރަޖަހަޖަރު. ދެން ކުރީގައި ހިއްޕިލާ އެ ހިންދުވުން އިތުރުވެދާނެކަމާ ވިދާން. ކަނޑައަޅާފައި އޮތީ ޖޭ ފުރުސަތު މިނިސްޓްރީން އެ ކައްދަރު ދަތުރުކޮށް، ހައިރާން ކަމަކާ. އެއީ މަލްޓި ޕްލާންޓް ބޭނުންކުރެވޭނެ. ދެން މަލްޓި ޕްލާންޓް ފޯރުތަކުގައި އެމް.އެފް.ޑީ.އޭ ވެސް އަދި އެމް.އެފް.ޑީ.އޭ.އޭ ރަޖިސްޓްރީ ކުރިޔަސް އެކުދުކަރަނަސްޖެހޭ އަދި ސްޓޭޖު އެކްސްޕަޔަރުކަރަން. ދެން އަދުވެސް ކުރާ ކަހަލަ މިސްރާފަކާ ކޮބާތޯ ބެލޭ

އެއްޗެއް ވެއްޖެއްޔާ، ކުރިން ވިދާޅުވި ކަންކަމުގެ މާއްދާތަކަށް ކަހަލަ އެއްޗެއް ދެއްތޯ؟ މާއްދާތަކަށް ވެސް އަޅުގަނޑުމެން ސީދާ އެ ކުރިކަލުއް ނޫން، އެކަމަކު ވެސް ޖެނެރަލީ ބައެއް މާކުޑުގައި ހުރި އެއްޗެހި ބެލިން. ބެލިއިރުގައި މާއްދާތަކަށްޔާ އޭގެ އޮރިޖިނަލް ބަސްގަނޑު މަރުކަޒުގައި ގެންނައިރުގައި ހަމަ ތިބޭ ގޮތްތަކެއް އެއްޗެއް. އެހެންވީމާ، އޭގެ ނުހުންނާނެ ތަފާތުތައް ގެއްލުމާ ވަރަކަށް. އެކަމަކު އެބަހުރި އަސްލުބަހާއެކު އެއްޗެހި ދޮންނައްސާމުން ޖުމްލަތަށް ހަދައިގެން ގެންނަ އެއްޗެއް. އެ އެއްޗެހިގައި ނޫނީނަ އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް ޓީންނަވާކަށް އަސްލު އެހެނެއް. އެކަމަކު މާއްދާތަކަށް އޭޗް އިޗް އޭއްގެ ތަފާތު ބަރުތަށްގައި އަސްލައިރުގައި އޭޝް ތަފާތު. އެހެން ބައެއް ކަހަލަ އެއްޗެހި އެބަހުރި. އެގޮތަށް ހަމަ ސުލްޓާނުއިޖޭނު ކުރިކަލުސް ގެންނައިރުގައި، އެއީ ޤާނޫނީ ލަފާގައި، މަސް އެހެއްސީޓޫގާ ޤާނޫނީ ލަފާގައި ވެސް ބާރުގެ ނުނޫނުގެ ސުލްޓާނުއިޖޭނު، އެ ތަފާތެއް ހަމައިޖެހިން ފައިސާޖެހިގެން ބާރުގެނުގެ ކުރިކަލުވަތެއް. އެ އެއްޗެހިގައި ޓާމްކުރެން އެ ބާޒުވުން އެ ކުރިކަލުވާ އެއްޗެއް ގެންނަ ފޮރިޔާލް ސޮކްޓާ ޖޭބީ ސިފާ. އޭގައި ހުރެނަސް އެ ކަމަށް އެކަރިގެން ވަރަށް ތަފާސީލުދޭތި ހުރިނަ ގޮތަށް ހުރި ބަލާލާއި، އިވެލުއާޓްކުރަމުގެ ދެން މަތިބީ ފިލްޓަރކުރެއްވި ގޮތެއް ދެއްކި އެ އެއްޗެހި ހުއްޓަ ނޫނީ. އެހެންވީ އެ، ދެން އަންނަނީ ބައިއަށް ޓާމްސްބުހަށްޝަން މާޖިރައަށް ގެންނަ ކުރިކަލުވާ ވެސް ހުންނާނީ. އެކި ބައިބަހަށް ހުންނަ އެއްޗެހި އެ ކަމަށް ގުޅޭ ފަރާތްތަކަށް ތާރުޚީ އެއްޗެހި އިވެލުއޭޓްކުރަން. އޭރު ހުއްޓަ ނޫ ގޮތެއް. ޝުކުރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

ހުރި ވަރަށް ރަނގަޅު ސަމާލުވެއް.

ހުޅު ދާއިރާގެ މެންބަރު އަހުމަދު ނާޒިމް ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑުގެ ސަވާލަކީ ދެން އެއްކަލަ ބޭނުންތައް އެއްޗެއް ދެއްތޯ، ދުނިޔޭގެ ކުރީއަހަރުތައިވާ ޤާނޫނުތަކުގައި ވެސް ބޭނުންތައް އެއްޗެހި ފިޔަވަން މި ބަދަލުތަކަށް ދެއްތޯ، ވަކި އުސޫލުތަކުގެ ދަށުން. އެހެންވީމާ، ރާއްޖޭގައި އެ ގޮތަށް ޚިޔާލު ވާން ކަމަކަށް ބެލެވޭތޯ؟ އެ ކަމަށް މަސައްކަތްކުރެވޭނެ ކުރެވޭތޯ؟

މާލޭ ސިޓީ ހުޅުހެންވޭރު ދާއިރާގެ މެންބަރު ޢަބްދުﷲ ޝަހީމް ޢަބްދުލްޙަކީމް ޝާހިދު ވާހަކަދެއްކެވުން:

ޝުކުރިއްޔާ! ރައީސް. އަސްލު އެ ބައި ބޮޑަށް އަޅުގަނޑު ހިތަށް އިޔާޒަތުގެ ރެފްޔުޖީއަރިންގ މިނިސްޓަރީ، ޓީއެސް މިނިސްޓަރީ ކަންކަމުގެ އެ ބައިވަރު ބަދަލުކުރެވިދާނެ. އެކަމަކު، އެކަމަކު ކޮމިޓީތަކުގެ ބާރުތައް ވެއްޖެއްޔާމު

ގެންސްފައި އެ ކަހަލަ އެއްޗެހި ފޮނުވައި ވެސް އެބަހުރި އަޅުގަނޑުމެންނަށް. ހުއްޓުވާފައި ވެސް ހުންނާނެ. އެބަހުރި ގަބޫލްކުރޭ ޤާނޫނު ޖަހާފައި އެހެން ބޭރުގެއްގެ މަސީލައި ހިއްބައިލާފައި ގެންސްފައި ހަމަ. ދެ ޤާނޫނު އެބަ އިންނޭ. ހަމަ އެއް ޤާނޫނު މަތިން އަންނަނީ ހިއްބައިލާފައި. ބޮޑަށް ޚިޔާލުތަކުގެ ގަބޫލްކުރޭ ވިދާ ގަބޫލްކުރޭއެއް ހިއްބައިލާފައި ގެންސްފައި. ދެން އެ އެއްޗެހި ފުރިހަމަ އަޅުގަނޑުމެން ހަމަ އިތުރުވެގެން މިނިސްޓަރު އެއްޗެއް މަސައްކަތްތެރިކަމުގައި ހުންނާނެ މި ކޮމިޓީއަށް ހުށަހަޅައިގެން ސަރުކާރުގެ ވާހަކައެއް، ގޮތުގެ ޤަވާއިދު ނުހަމަ ކަންތައް ކުރޭ. އެކަމަކު އެކަހަލަ ކަމެއް ފާހަގަކޮށްލުމުން ބަދަލު ގެނެސްދޭން. އާދޭ! ދެން އޮތީ ކޮމިޓީގައި އެއްޗެހިތަކުގައި ބޭނުގައި އަޅުގަނޑުމެންގެ އިސްލާމްކުރަންބޭސް ސިއްބަވާން. ދެން އެ މަސްއަލަ ވެސް ބަލާނަން ހަމަ އެކަހަލަ އެއްޗެހި. ރަނގަޅަށް ބަލާނަން. ދެން ބައެއް ކަހަލަ ކިޔާ ފުރަޒޭކަލް، މިސާލަކަށް ކޮރަފް، އެހެން ފުލުހު ފުރަޒޭކަލް، މިތި، ކިޔާ ގެނަސް ކަލުމައި ކަރަޓީ ސްތާރުކަތުގެ ގޮތުގެ ވެސް ބަލާނަން އެއް އެއްޗެއް.

ސްޓާކީރިއްޔާ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

އަޅުގަނޑު ފާހަގަކޮށްލަން ބޭނުންވާ ކަމެއް އެބަ އޮތް. އެއީ އިއްޒަތްތެރި މެންބަރުންގެ ސުވާލު ކަރުދާހުގެ 9 ވަނަ ނަންބަރުގައި އޮތް ސުވާލަށް، އެއްކަލަ އިސްތިހާރަށް ހުށަހަޅަން ޖެ ނޫޅުމަށް. މިހާރު މި ބޭނުން އިސްތިހާރަށް ހުށަހަޅަން ޖަހައި ފޮނުވާ ނަންގަވަނީތޯ މިހާރު؟ ހަމަ ދެސް އެ ނޫ.

މާލިޔެސް ދޫގެ އެންމެ ގެރަގެ ޚާއްޞަ ގޮތުގެ ބެލުމެއް ސަރަޙައްދު ސަމީރު މެމްބަރު ވާހަކަދެއްކެވުން:

އާދޭ.

ރިޔާސަތުން ވާހަކަދެއްކެވުން:

މިހާރު އަޅުގަނޑު ބަލާލައިފިން އިނގިރޭސި ގޮތުން. ބަލައިލިއިރުގައި މިގެ 35 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އާއި (ރ) އިން މި ކޮޅު އިސްތިހާރުގެ، ދެން (ނ) ގައި މި ޚާއްޞަކޮށް އެއްވެސް ބާވަތެއްގެ ކާޑު އެއްޗެއް އިސްތިހާރުކުރަންވާނީ ޚާއްޞަ ފަރާތަކުން ފޮނުވާފައިވާ ހުރިހާ ސިފަތަކެއް؟ ދެން (ރ)ގައި މި ޚާއްޞަ ކޮމިޓީގައި އިސްތިހާރުކުރުމަށް ސިފަކުރުމަށް ހުރިހާ ސިފަތަކެއް ގޮތުގައި، އިސްތިހާރުކުރުމުގައި ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ގޮތުގެ އުސޫލުތަކާއި، އިސްތިހާރުކުރުމުގައި މަނާ ކަންތައް މި ގާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެ.

އެހެންވީމާ، މި ގޮތުންގެ ދަށުން އިސްތިހާރެއް ޕޯސްޓުކުރުމަށް ބަލައި ފީއެއް ނެގޭނެ ގޮތަކަށް އޮތް ކަމަކަށް އަޅުގަނޑުމެންނަކަށް މާނައެއް ނުކުރެވޭ. އެހެންނަމަވެސް، އެއްކަމަކީ އިސްތިހާރުތަކުގައި ހުންނަންޖެހޭ ޝަރުތުތަކެއް ނުވަތަ އޮޅުން ކަމެއް އުނިވެއްޖެއްޔާ ޤަވާއިދާއި ނޭނގޭ. މިހާރު ޝަރުތުތަކެއް ސިޓީ އެއްކަމަ، އިސްތިހާރު ޕޯސްޓުކުރިން މަކަން ފީއެއް ނެގޭނެކަމަކަށް ނޫން އަޅުގަނޑުމެންނަށް މާނަކުރެވިފައިނުވޭ. އެހެންވީމާ، އެ ކަމަކަށް މި ބޭފުޅުންގެ ވިސްނުން ބަޔާންކުރެވިގެން، ކޮންމެގޮތެއް ވިޔަސް މީގެން ކުރުވެން އޮތް ގޮތަކަށް ކުރިއަށް ދިޔުން އެންމެ؛ އެއީ ވަނަގޮތަކީ މި ބޭފުޅުން އިސްތިހާރު ޕޯސްޓުކުރައްވަން، ހުރިހާ ކަމެއް ކުރައްވަން. އާދައި ހުންނަންޖެހޭ ޝަރުތުތަކެއް އެބަ ހުރި. ޝަރުތަކީ އުނިވެއްޖެއްޔާ ޤަވާއިދާ ކުރެވޭ. އެކަމަކު ސިޓީ ޕޯސްޓުކުރަން ނުވާ ގޮތަށް ނެތީ އިނގޭތޯ. އެއީ އަޅުގަނޑު ޕޮލިސީތަކުން ބެލުންވާ ކަމެއް. ދެން އަސްލުގައި މި ގަވާއިދު ޕޯސްޓުވާ އެއްކޮށް އެންމެ ބޮޑަށް ނޫސްމަދުކަމައި ވެސް ޖަހައިގެން ވައިބެވެގެންދިޔައީ ދިވެހިންނަކީ ޖާގާނުއްސުރު ގޭގައި ކާބަވަކާރީ އުފައްދައިގެން ވިއްކައިގެން އާމްދަނީ ހޯދައިގެން އުޅުން ބަރަކަތް ވާނީ، ގޭގޭގައި އެއްކަމަ ބަރުކަތް އާދަޔާ ދިރިއުޅުން އުޅޭ މީހުން ގޭގޭގައި ކާބޯއެއްޗެހި ހަދައިގެން ހޯދުމުން ކެއުން ކުރަން އައި. މިހާރު އެކަމަކު ކާނީ ބަދަލުވެފައި އޮތީ. އެކަން ވެސް ދިވެހި ތަރައްޤީން ގެބޮޑުކުރަންޖެހޭ. ގޭގޭގައި ވެސް، މި ދެންނެވި މީހުންގެ އިތުރުން ހަމަ ގޭގޭގައި، އެއްކަމަ އެ ގޭގެ ވިޔަފާރި ނުނަސް ބޮޑުން މީހުން ގެންސް ގޭގޭގައި ބައިވެރިބައިގެން ވެސް، އެ ހާލަތުގައި އަސްލު ދިވެހިން އެކަން ކުރި އިރު ހުންނަ ސާފުތާހިރުކަން ވެސް ނުލިބެން ދިޔައީ. އެހެންވީމާ، އެ ހުރިހާ ކަމެއް އައިސްގެން މި ގަވާއިދުތަކާ އެއްޗެހި ވެސް މި އަންނަނީ. އެކަމަކު ބޭނުން ކަންބޮޑުވުމަކަށްވީ ގޭގޭގައި އެއްކަމަ އާދައިގެ ދިރިއުޅުން އުޅޭ މީހުން ވިއްކަން ހަދާ އެއްޗެހި މަސްވަރިހާ، ހީ ނަމަނިހާ، އަނެއް ކަމެއް؛ އެކަމަކު ކޮންމެ ގޮތެއްވިޔަސް ދުނިޔެ ތަރައްޤީވަމުން އަންނަ އިރު ދުވަހުން ދުވަހަށް ކުރިއަށްދާން ކަންކަން ކުރަށްދާނެ. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑަށް ހީވަނީ އެ ބައި މިހާރު ކުރިއަށްދާގޮތަށް ބަހައްޓާ ވެސް ވެއްޖެ ކަންތައްތަކާ ދެއްތޯ؟ އަދި ވަރަށް ބޮޑަށް ޒިންމާދާރުވުމަކީ އެކަން ހަދައިދިނުމުން. އެހެންވީމާ، އަޅުގަނޑުމެން މިއަދުގެ ބައްދަލުވުން ނިންމަލަ؛ އިތުރު ފުރުސަތުތަކެއް ބޭނުން، ހުރިތޯ ދެއްތޯ؟ މިއަދުގެ ބައްދަލުވުން ނިންމައިލާނީ. ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ.